

ELŐFIZETÉS

BEJÁRÓ:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
VIDEKEN:
 Egy évre 25 korona.
 Egy hónap 2 1/2 korona.
HIRDETÉS:
 A sorokért a hirdetés első napján 20 fillér,
 a további napokért 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi együvélt
 vasutak palotájában
 TELEFON SZÁM: 397.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részve-
 társaság.
 József (Munkácsy) ut. 22 sz.
 Telefon: 397.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ
 STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 18.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: Éljen a kvóta!
- Vihar előtt.
- József főherceg vadászkalendja.
- Szabad a csóki!
- Az előrelátó Bácska.
- A meggyilkolt asszony holmija.
- Édes a boszú!
- A t. Hárból.
- Mauzóleum a vesztőhelyen.
- Vivmány! Vivmány!
- Tarcsa: Egy elfelejtett verselő. Irta: Kara Győző.

Éljen a kvóta!

Arad, október 17

„Minél magasabb a magyar kvóta, annál kevesebb erkölcsi jogcime és ürügye lehet Ausztriának a törekvé-einkkel szemben való ellenszegülésre.“

(Egy félhivatalos lapból.)

Milyen változás esik az emberrel napfölkeltétől alkonyzálltáig! Az ágyunkból az a kínos sejtés huz ki: ma fogják a kvótát emelni. A délelőttöt az az elhatározás kíséri: hát akárki akarja, a kvótá-emelésből nem lesz semmi; vissza-neki. Délben bizonyossá válik, hogy a kvótát két teljes percenttel föl kell srófolni. A délutáni álmod az a nyugtalanság foglalja el: de hogy fogják ezt a kerületekben venni. És estig, kedélyhiggasztó, bágyadt szürkületig minden megváltozik. Már örömmel sóhajtok föl: hej de okosak is vagyunk, hogy a kvótát föl-emeljük.

A naiv Ausztriát ugyanolyan esellel fontuk be, mint a minővel az ősmagyarok a Lech melletti harcaikon győzték le a németet. Hátráltak, hogy a maguk után csalogatott ellenséget veszedelmbe csalják. Az osztrákok előtt mi is hátráltunk, nagyon hátráltunk, ijesztőt hátráltunk; s most, a nagy retiráda végén már eláruhadjuk az osztráknak, hogy lo van főzve. Bukott. Kudarcban fetreng.

Legalább így magyarázza ezt a kormánypart egyik ujságja. Igaz, hogy mi két százalékkal többet fizetünk; de minél nagyobb a magyar kvóta, annál kevesebb ürügye és erkölcsi jogcime van Ausztriának, hogy a törekvé-eink elébe álljon. Ez világos. És ebből a szempontból talán taktikai hiba is volt, hogy a kvótát csak két, és nem négy, vagy hat százalékkal emeltek. Ugy Ausztria még szegényebb lett volna az erkölcsi jogcimekben és az ürügyekben. S ha tizenöt százalékkal emeljük: akkor végkép lefosztottuk volna a szomszédot az erkölcsi jogcimektől és az ürügyektől.

Az erkölcsi jogcime... Mintha olyan sok erkölcsi jogcime lett volna Ausztriának, a mikor a magyar vezényszó utjába állott, amikor a külügyi képviselő paritását megakadályozta; mintha ürügyet kerestek volna akkor, amikor a föl se állított vámsorompót pozdorjává törték. És mintha olyan sokat törődtek volna azzal, hogy van e erkölcsi jogcímük, vagy sem. Ellene szegültek, megakadályozták, mert

ők voltak az erősebbek. Most az a kérdés, hogy azzal a két százalékkal, amellyel magunkat leszegényítettük, mieltünk az erősebbek, vagy Ausztria. Ha Ausztria: akkor a nyomorult tovább is ellene fog szegülni, akár bővelkedik az erkölcsi jogcimekben, vagy nem.

Egy fajzataból valók a jelenlegi politikusok, ha különböző alakban jelennek is meg: az oroszlanok és a macskák. Az oroszlanok hangosan üvöltönek, csattogtatják a fogukat, de végül engedelmesen beugranak a karkába, amelyet a mester eléjük tart. A macskák pedig ügyesen és óvatosan mindig a talpukra ugranak. A macska-politikusok, akármilyen nagyot kell ugraniok, mindig azt konstatálják, hogy úgy jó, amint történt. Ha a kvótát nem kellett volna emelni, ugyis jó lett volna; de így, hogy emelni kell, szintén jó, sőt esetleg jobb. Mert a megtörtént valami mindig többet ér, mint egy meg nem történt lehetőség.

A nemzeti politikát valamikor Ausztriában kardbojt és vitézkötés-harcnak nevezték, arra mutatva, hogy a küzdelemnek csak nemzeti színű külsőségek voltak a céljai. Az még csak hagyján esett. A nemzeti színű zsinór is becses annak, aki értéket hisz benne. De a kvótát emelni — az erkölcsi jogcimek és ürügyek fogyatkozásának kedvéért, a milliós áldozatokért a metafizikában, a levegőben keresni kárpótlást: ez már amannál is furcsább.

Káromkodó, harcias kurucokból így

Egy elfelejtett verselő.

Irta: Kara Győző.

Verselőnek nevezem, nem pedig költőnek, mert ami a költő nevet illeti, e tekintetben Horáciusszal tartok, aki pedig már kétezer év előtt azt írta, hogy:

„Azt, akit isteniebb ész díszít s ihletes ajkkal
 Képes zengeni dicsón a nagyot, tiszteld meg e névvel.“

Már pedig a verselés minden könnyedsége mellett nagyon is hiányában szűkölködött az említett tulajdonságoknak Köleséri Madas Ferenc ur 5 kelméje. akinek emlékét e sorokban feleleveníteni akarom.

Elhatározásomat indokolja az a harminc lapra terjedő, sűrűn teleirt negyedréti kézirat, melyre nemrégiben egy aradmegyei előkelő főúri család könyvtárában akadtam, mely kézirat tudtommal eddig nyomtatásban meg nem jelent s melyben csattogó párversekben van megírva „Tekintetes Nemes Arad Vármegye Aradi Járásának rövid megismertetése 1821-ik esztendőben.“ Ha irodalmi értéke nincs is a verszetnek, lokális érdeklődésre mindenestre számot tarthat.

Az elmúlt nyáron báró Bánhidý Sándor sí-mándi kastélyának könyvtárszobája megnyilván előtttem, ott Bánhidý Antal „Aradvármegye ér-

demlelt és szeretett“ és a vármegyében egykor sokat szereplő első alispánjának kéziratgyűjteményében akadt kezembe a jelzett füzet. A szerző neve nincs jelezve, de nem volt nehéz megállapítani személyét. A füzetben ugyanis két verses köszöntő volt; az egyik Bánhidý Antalnak szőő „Uj évi tiszteltetés“ az 1836. évből, a másik ugyancsak ehhez intézett „Tisztelet sugára“ címen egy névnapi köszöntés szintén az 1836 évből. Mindkettőt mint szerző Köleséri Madas Ferenc szerepel s mindkettőnek papi osa, tintája és — ami a fődolog — írása szakasztott ugyanaz, mint az „Aradi járás rövid megismertetése“-é. Ezekből arra következtetek, hogy ennek is Madas a szerzője s ezt a következtetésemet támogatják egyéb érvek is, t. i.: a verselésnek szonossága, a nyelvezet hasonlósága és ugyanazon írói sajátosságok, mint a melyek megnyilatkoznak az „Uj csillag“ című 1837-ben Szerencsy István főispáni ünnepléses beiktatása alkalmából Aradon megjelent verszetben, melynek szerzője Madas Ferenc.

Ki az a Madas Ferenc? Erre még azok a bizonyos „legöregebb emberek“ sem tudnának megfelelni. Tudakozódásomra senki sem tudott felvilágosítást adni; Márki monografiájában még a neve sem fordul elő, pedig Arad vármegye közügyeiben egykor szereplő embernek kellett lennie, mert a legapróbb részletekig me-

nőleg ismeri annak ügyeit s az egész tisztviselői kar legintimebb vonatkozásairól van tudomása. Petrik Gósa „Magyarország Bibliographiája“ tudomással bír róla s az „Uj csillag“ on kívül még három más költeményét említi fel, melyek a mult század harmincas és negyvenes éveiben jelentek meg s mindmégannyi aradvármegyei vonatkozásuak. Szinnyei József „Magyar Irók“ című kimerítő nagy munkájában Petrik adatait vette fel s így életrajzi adatokat ő sem közöl az elfelejtett verselőről, akinek költői munkái most már a megtalált „Aradi Járás rövid megismertetése az 1821-ik esztendőben“ című műve révén egygyel gyarapodtak.

Ez utoljára felfedezett verses leírás egyik sora némi felvilágosítást nyujt. Madas kiváltáról. Iltyó fiskális oiah helység leírását a következő két sorral fejezi ki:

„Ugy is e Hellységett a Kamara Birja,
 A Szerző a Hellység Bajait itt írja“.

ami arra látszik mutatni, hogy Madas Ferenc Iltyó jegyzője volt, s az ott eszközöndő kutatások alapján lehetne személyéről bővebbet megtudni. Költő voltáról ő maga sem tartott tulsokat s elég szerényen írja a „Leírás“ élére „Est voluisse satis, faciant mellora poeta“; de azért szembeszáll a gáncsoskodókkal s helyt köv tel magának a Parnaszus berkeiben, egy

lettek alázatos mohamedánusok. Akik mindenből jót tudnak kimagyarázni, mivel minden Alláhtól származik, tőle pedig csak jó származhatik. Dicsértessék Allahnak és az ő magyarországi nagyvezirjének, Wekerlének fényes neve, amiért megengedte nekünk a napot érünk, amelyen a mi ellenségünknek, Ausztriának ártalmára és örök bosszuságára sikerült a kvótát fel emelnünk. Amen. +

Vihar előtt. A képviselőház ülése.

*
A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, amelyen a folyó ügyeket és más formalitásokat intéztek el.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 17.

Ma is eleven a Ház, bár csak formális ülést hirdettek, de reggel óta folyik a bizottságok megalakulásának munkája. Délig a következő bizottságok és osztályok alakultak meg:

I. osztály elnök Geréb János, jegyző Hoffmann Ottó. III. osztály elnök Thaly Ferenc, jegyző Nehrebeczky György. V. osztály elnök Papp Elek, jegyző Hermán Ferenc. VI. osztály elnök Bernáth Béla, jegyző Moskovitz Iván. VIII. osztály elnök Bizony Ákos, jegyző Simkó József.

Könyvtári bizottság: elnök Justh Gyula, jegyző Halász Lajos. Gazdasági bizottság: elnök Justh Gyula, jegyző Rátkay László. Kérvényi bizottság: elnök Hrabovszky Guldó, jegyző Zakariás János. Közlekedési bizottság: elnök Andrassy Géza gróf, alelnökök Kállay Lípót és Kubik Gyula, jegyző Molnár Jenő. Közigazgatási bizottság: elnök Hammersberg László, jegyző Horváth József.

A képviselőház állandó bizottsága ma délelőtt tárgyalta Déry Zoltán geryeszegi mandátumát. Mivel az iratokból kitűnt, hogy az elnök háromszor függesztette fel a választást, nem igazolták a mandátumot, hanem a bíráló bizottsághoz utasították. Ez volt sorsa Luká-

csu László belényesi mandátumának is. Papp Béla szatmári mandátumát igazolták.

A folyosón a horvátok felvonulása is élénkiséget okozott. A horvát klubnak bécsi vendégei voltak: *Hribar*, *Rybars* dr., *Spincics* dr., *Presics* dr. és *Bjeladinovics* dr. reiksztráti képviselők, a délszláv klub tagjai, akik tegnap este érkeztek Budapestre. A dalmát képviselők ma délelőtt a horvátokkal együttes értekezletet tartottak, amelyen ezek kifejtették nekik a nyelvkérdésben támadt konfliktus okát és történetét. A vendégek ma megnézték a képviselőházat s délben együtt ebédelnek. Délután folytatják a tanácskozásokat s a ki egyezéssel szemben elfoglalandó álláspontjukat fixirozzák.

Wekerle a múlt ülés jegyzőkönyvének olvasása közben így szölt a körülte álló képviselőkhöz:

— Nem tehetek szemrehányást, hogy tegnap száraz voltam, ha a hevem csak kissé is elragad, akkor nagy baj van a kiegyezéssel odaát Ausztriában.

Nyilatkozott ezután Wekerle a bank önállóságáról is.

Részletes tudósításunk:

(Az ülés)

Justh Gyula elnök déli tizenkét órakor megnyitja az ülést. Felolvassa a főrendiház átiratát, amelyben a Ház megalakulását jelentik be. Bejelenti azután, hogy *Szunyogh* Mihály és a horvát képviselők lemondanak bizottsági tagságukról.

Hammersberg László jegyző felolvassa a horvátok levelét.

Hoffmann Ottó: Popovics Dusan is mondjon le.

Elnök javasolja, hogy a Ház vegye tudomásul a lemondást. Most érkezett *Hentaller* Lajos sürgönye, amelyben lemond a mentelmi bizottsági tagságról. *Potocsnyák* Ferenc levélben jelenti, hogy a Házat megkövetni nem hajlandó. (Felkiáltások: Tovább szemtelenkedik!)

Hencz Károly jegyző felolvassa a levelet, amelyben *Potocsnyák* kijelenti, hogy a Ház megkövetésének okát nem adta.

Elnök kijelenti, hogy idegen nyelvű beadványokat ezenül nem fogad el és javasolja, hogy a 222. §. szerint a Ház az ügyet a mentelmi bizottság elé utasítsa.

A Ház ilyen értelemben határoz.

Ezután felolvasták a beérkezett törvényhatósági kérvényeket és feliratokat, majd az elnök bejelentette, hogy Benedek János panaszt tett mentelmi jogának megsértése miatt. A Ház az ügyet a mentelmi bizottsághoz utasította. Az elnök ezután kihirdette, hogy az osztályok elnökei és a jegyzők letették az esküt. Az ülés vége előtt *Günther* Antal igazságügy-miniszter benyújtotta a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot. A képviselőház végül elhatározta, hogy keddig nem tart ülést.

(A horvátok levele.)

A horvát országgyűlési képviselők klubjának tegnapi határozata értelmében a bizottságokba beválasztott horvát képviselők levelet intéztek *Justh* Gyula képviselőházi elnökhöz, melyet ma délelőtt adtak át. A levél következőleg hangzik:

Nagyméltóságú elnök ur!

Tisztelettel tudomására hozzuk nagyméltóságodnak, hogy lemondunk azon bizottságokban viselt tisztükről, melyekbe a képviselőház folyó hó 16-án tartott ülésében megválasztattunk. És pedig:

Barcic Erazmus az igazságügyi és kívándorlási, Magdic Pero dr. a kérvényi, Surmin Gyuró dr. tanár a könyvtári, Moacevic Vászó a közgazdasági, Tuskán Grga a közlekedésügyi, Mazar nis Bogoszláv dr. a mentelmi, Babic Ljuba a naplóbíró, Winkovic Bozo dr. a vizügyi és országos ipartanácsi, Zagorac István az országos közlekedésügyi tanácsi, Bojc Milán a számvizsgáló bizottsági, Budiszavlyevic Bude a véderői, Bauer Antal dr. tanár a zárszámadási vizsgáló bizottsági tagságokról.

Lemondásunk okai a következők:

Az országgyűlési többség klubja írásbeli felhívást intézett a horvát delegátusok klubjához, hogy nevezze meg a jelöltjeit az országgyűlés egyes bizottságaiba, egy-egy helyet jelölve ki a különböző bizottságokban a horvát delegátusok klubja számára. A horvát delegátusok klubja megfelelt ezen felhívásnak és az országgyűlési többségnek írásbeli válaszában tudomására hozta a maga jelöltjeit. A kontinens összes parlamentjében szigorú parlamentáris korrektség kérdését képezi az, hogy a megnevezett jelöltek úgy fogadják el, amint őket az illető pártok előterjesztették és hogy a megállapított megegyezés szerint szavaz mindenki, tekintet nélkül az egyesek rokon vagy ellenszenvére. Így jártak el a horvát delegátusok klubjának tagjai, és minden változtatás nélkül leszavazták a többi pártok jelöltjeinek előter-

„Toldalék a Zoilusokhoz” című fejezettel végezvén be művét, aztírván:

„Ha pedig Valaki ebben gántsott Kapna,
Vagy velem Momusi Körmöt össze tsapna,
Tudja meg hogy az ész ilyen leleménye,
Ellen az Léleknek nints semmi Törvénye.
Mert a Mindenható az éstt úgy alkotta,
Hogy a Szabadságot melléje fo dotta.
Külömben ez nintsen Satyrával vegyes
Azért az olvasó, legyen hozzá Kegyes.
Nints olly Munka, az ész hogy ne piszkálhassa,
Minden Zoillus hát fejét tapogassa.”

Maga a „Leírás” egy epikai invokációval kezdődik, melyben a verselő a muzsákhoz fordulva kéri őket, hogy:

„Segéllyetek ti Szent Szüzek Tudományok harmati,
Parnaszus Kilentz Lakóssi, Mnemosine Magzati:
Hadd zengjem tellyességében Szóke Maros folyását,
Tündöklő Nemes Mezyénknék az Aradi Járását.”

Ezt követi a megye topográfiaja, majd a tisztviselői kar teljes felsorolása minden egyes egyén rövid jellemzésével. Ime egy részlet belőle:

„Első Tábla Birák *Keresstes* és *Balázs*
Derék *Hendrei* Pál nints bennetek Csálás.
Erdemmel részesült Fő Ugyészünk *Szóke*,

Ez Nemes Megyében lész már te is töke.
Ditsekszik még megyénk második ügyészszel,
Fascho te ki ragyogsz kitündöklő észszel.
Kiss József és *Langó*, ugy *Keszler* votummal
Szép észszel szolgáltok Honoráriummal.
A Megye adóját Calculusba rakta
A Közadó Szedő Jó pennájú *Schlacta*.
Exactor *Nándo*. y s Hitelt Tábla Biró,
Nagy Aritmetikusk jó Izléssel Iró.
A Stabhoz tartozik Nemesek Birája
Török Antal Jóság s szelidség formája.
Rózsa József Megye Tanult Fő Orvossa,
Tudja sok Podagrás s Holikások hasa.
Dankó János Megyénk Archiváriussa,
Erdemes már régtől vagyon erre jussa.
Zakarjás Antal a Tömlözt Hadnagya.
Kitt az érdem után a votum meghagya.”

Ezt a részt a camaralis tiszt urak felsorolása követi, és pedig először azoké, akik Arad városában laknak, majd a Pécskán, Mènesen és Soborsinban lakóké; majd bemutatja a járás főszolgabíróját *Váradí Török Márton*t, alszolgabíróját *Kovács Agostont* és *Ormos Józsefet*, a járás esküttjeit s nem egyesült esperesét *Protits Zakariást*, aki:

„... legelső vala Nemzete Rangjának,
Felesketék Megye Tábla Birájának.
Nem egyesült Papi rendjének hát fénye,
Illyet szül a szép ész s Tudomány reménye.”

Most a járás részletes leírása következik. Négy részben s ezek keretében 48 kisebb nagyobb fejezetben tárgyalja a Mezőség, a Praediumok, a Hegyalja és a Maros melléke 48 helységét. Kezdi Arad privilegiált városával s első sorban az aradi nőkkel. Ezekről nincs valami nagy véleménynyel, sőt mondhatnám, hogy a juvenálszi satira morogójával írja róluk:

„Ó Arad Fő Város e kies Megyébe,
Fördenek Nymphái a Maros Vizebe,
Oh de különböznek e Város Leányi,
Mert Némelyek Köztök puhaság bálványi.
Kijjebb van a Tisztes Erköltsnek Gyökere.
Bent a Gyönyörűség hódító Mestere,
Ti megvesztegetett Kleopátra Llyányi,
Medusa Fejének mérges Maradványi,
Titrius Sasinak inkább áldozatok,
Fejeteke Különb végzést nem mondhatok.
Ugyis a Szüzesség elrablói vagytok,
Proserpina Legyen emészto Hadnagytok,
Van egy hely amelynek Versem Tárgyazattya
Itt van Putifárné sok tisztes Magzattya.”

Ezután leírja a várost s annak tisztikarát, legtöbb elismeréssel adóván a *Misits*-nek a *Politzey* Ügyész Kapitányának, aki:

„Kormányra született széllyel látó szeme
Érzi a Fejér nép plezurozott Neme,
Kiknek tsavargásit szoros fékeny Tartya.

jesztett listájára. A parlamenti többség azonban nem ragaszkodott a mindenütt elismert korrekt parlamentáris eljárásról. Dacára annak, hogy a hivatalos lista a horvát delegáció klubjának jelöltjeit úgy vételezte fel, amint azt a klub előterjesztette, az országgyűlési többség a saját szakállára legfontosabb bizottságok egyikéből törölte klubunk jelöltjét, egy olyan jelöltet vett fel a helyébe, akit akart és akit mi is választott. Az országgyűlési többség ezen illojális eljárása következtében, melylyel nem tartotta be a kezdeményezésére magára vállalt kötelezettségét, leesszük a fenti bizottságokba vitt tisztünket.

Fogadja nagyméltóságu elnök ur tiszteletünk kifejezését.

Budapest, 1907. október 17 én.

(Következnek az aláírások.)

József főherceg vadászkalandja.

A medve karmai között.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 17.

József főherceg megírta most a „Vadász-Lap” új számába egyik érdekes vadászkalandjának a történetét. Máramarosban vadászott nemrég s ez alkalommal hatalmas medvét ejtett el életveszedelmes küzdelemmel. Annak idején megemlékeztünk már erről a vadászkalandról. A főherceg, miután megemlékezett cserekészéséről, így folytatja:

Balra meredeken le, jobbra meredeken föl, huzódik a part, az ösvény egyenest metszi a partot s mintegy 50 méternyit vízszintes irányban tesz meg kanyarulat nélkül. Alig haladtunk e helyen 10—15 lépést, midőn halk csörtetést véltem hallani fölöttünk a partban. — „Nyest, vagy róka”, — szólok halkán Policieseknek. Egyenest felénk tart lefelé és erősödik a hang, hallom a lépteiket, amint űgetve közledek valami, de nem ám róka, hanem talán „disznó”. — Fegyveremhez nyulok, miközben zörög a sűrű s pattognak a száraz ágak...; sétatálcámat a balkaromra akasztom, de mint-hogy akadályoz, leveszem s magam elé tűzöm a földbe. Egy pillanatnyi csend! De rá hamosan megduzzad a zaj s én sejtve, hogy kivel lesz dolgunk, lekapom fegyveremet, a

zárócsapot kinyitom s archoz emelem lövésre készen.

— „Vigyázn! nagy medve!” — szól Pista, fegyverét lövésre készen tartva; a tizenharmadik, mely csövem elé kerül, a tizedik, ha sikerül, — gondolom és az irányzékot gondosan nézve várom őt. Valami nagy sötét alak tűnik szemembe a sűrűben, egyenesen felénk tart, de a sok ág miatt bizonytalan lévén a lövés, fölfelé szemben 10 lépésnyi távolból csak akkor lőnék, ha tudom, hogy homlokra találok el a medvét. Ovatosan kidugja fejét s hegyezi két kis fülét, ballábát fölemeli s kilép az ösvényre. Hét-nyolc lépés, nem több a távolság; nincs időm fejét megcsózni, mert észrevett, fölborzolta szőrét, mérgesen vicsorogtatja hatalmas sárgás fogait s vissza fölfelé ugrik morogva. Ebben a pillanatban dördül el lövésem.jobb lapockáját céloztam meg. Egy fájdalmas bömbölés, mely idegrázó ordításba megy át s a medve rámugorva, előttem a légtérben jelenik meg, csak éppen az ismétléssel valahogy tudtam végezni s második golyóm szügyébe furdok, mire ő lábaitnál alig egy fél méterre tőlem összerohadt; repetálok, de hogy lőhessek, egy lépést hátrálok s Pista elibém ugrik, csósz a fölkelő medvére... csitt, visszalép, megbotlik, hanyatt esik s második lövése szól.

A medve ráugrik; érzem, hogy minden idegem és izmom a végsőig meg van feszülve, de... nehegy Pistát lőjjem agyon, letérdelek s két utolsó töltésemet kilövöm, egyiket a medve fejére, másikat szügyére. A fenevad mine dühösebben bömböl és rám veti magát, Pistán átugorva. Fölugrok s eszeveszetteen rohánok, hogy időm legyen egy töltényt legalább puskámba tolni. De a mackó utólrve engem s előlábával leakarván ütni, kevésé fölemelkedik; én ezt félszeggel látva, egy nagyot ugrok, úgy, hogy csak nagragomat surolja a hatalmas ütés, egyben hanyatt félre vágom magam s a fegyver csövét a medve felé fordítva, a závarcsavart becsapva: céjzás nélkül elsütöm puskámat. Alig egy arasznyira volt fegyverem torkolata a medve vállától s így lövésem szíven találta, összerogyik s lábamra esik s míg dögszagu lehelletét érzem és késemet kibontom és belé döföm, — kimulik; az én hom-

lokomon pedig egyszerre kiüt a hideg verejték.

Fölkelek, de bizony nehezen, mert most érzem csak, hogy mily közel állottunk a végsőhöz. Térdeim majd összebecsáklanak, annyira remegnek:

— „Nincs baja, Pista?” — kérdezem; de látom, hogy nincs, csak arca fehér, mint a kimeszelt fal, szintugy Szücsé, az alföldi fiúé, kinek tán legrosszabb álma sem volt ilyen! Ő ugyan nem vett részt a csatában, csak annyiban, hogy mikor látta, hogy én futok, ő is futott, mintha puskából lőttek volna. De mit is csináljon fegyver nélkül?!

— „Csunya lakodalom volt!” — sóhajt. — Hála istennek, hogy így végződött.

— Legalább most tudod, hogy mi a medve — felelek. Szép, kifejlett, 3—4 éves fekete medve, feje barnás, óriás karmai és fogai vannak. Két első és negyedik, ötödik lövésem halálos, egész belseje széjjel van roncsolva, harmadik lövésem fejét horzsolta. Policiesek sima csőből tett lövése is talált. Szomorúan mutatja expressz patronát, hogy nem tehet ő róla, hisz csak a gyutacs volt rossz. Dörék fiu, ki már egyszer összemarcangolta ott egy anyamedve által s mégis bátran védelmemre kelt ma! — „Semmiházi!” — csakennyit mondott, mikor a mackót megvetéstelen megnézte.

Szabad a csók!

Cselédnek öröme.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 17.

Arad szabad királyi város és vidéke összes cselédjeinek örömet és vidámságot hozott a mai nap. Az aradi kir. járásbiróság ma egy ítéletével f lmentvényt adott mindazon szerelmes szívű ifjaknak, kik éjnek idejéa a konyhában szoktak a szerelemnek oltárt állítani. A messze kiható fölmentő ítélet előzményeiről a következő tudósítás számol be részletesen:

Eleken történt, hol Czöllner Antal egész nap szorgalmasan munkálkodott azon, hogy embertársal lábát a göröngyöktől és tövisektől megvédje, vagyis röviden és velősen a csizmadia mesterséget folytatta. És miközben azon

Mint a duzzat habot a Duna Két partya.
A Város Lakósit jó rendjébe hozta
Ezt véle született Zsenéje okozta.
Szép Energiáját kimutatta sokba,
Mellyet látz Római tanult Polgárokba.”

Az egyes helységek leírásának terjedelme két és negyven sor közt váltakozik. Némelyikének rövid két sorban csak a fekvését s egyegy reá vonatkozó fontos adatát adja elő, mint például Temesesi oláh helységről, mely:

„Hegyek közé szorult, ábrázol homáj szint,
Dézsmával, Robottal segíti Soborsint.”

Más helységnél odavet már egy ethnografiai jellemvonást, mint Dumbrovica színtén oláh helységnél, mely:

„... már fejjebb szorult Két Hegynek öblibe,
Piros Hajadonyi járnak Szór Strimflibe,
De zöld Czipő helyett Bocskort fűznek rája,
Talián Medvének Koplált formája.”

Néhol a lakosság erkölcséről esik egy-egy szó, így olvasom, hogy:

„Kamarát szolgáló Helység te Kiss-Pereg,
Sok a Lakósid közt a Betyári Nyereg.”

Sze lityéről azt írja:

„Lakósi bár nyakas, de nem erőllenek
Szolgálatra való, bár engedetlenek.”

Szemlak már akkor is magán hordja bélyegét, mert:

„E csak Mező Hellység, de sok számú Népe,
Kár hogy rajta Hora s ősi Kioska Népe.
Csendesség, zavarok, vak engedetlenek,
Egy jegyzőt kivetnek, meg mást keritenek.
Önkényét akarják buta fővel tenni,
Aminek fő tisztjek hírével két lenni.
Pétakával egy Urat Szolgál a Lakóssa,
Kár hogy e jó földet ilyen Nép tapossa.”

és mig Kuvinban:

„Kedvéré pihen itt hüvös Pintzéjébe,
A megöszült Mosuj Bábája ölébe,
Egészséges színét mutattya Ortzája,
Elég néki ha van bor mellett Malájja.”

addig Glogováts:

„Te tartod a Megyét Töltött Káposztával,
És a Nikotzius hives Dohányával,
Lakósid Serényeg és dolgos Németek
Nem lakhat semmi Kép más nemzet Köztetek.”

Nem egyszer leírja a helység házainak építkezési módját is, mint például a bodrogi „Kalugeri Klastrom”-nál, ahol:

„Klastromjoktól kijár az ut egyenesen
Kertjekbe, mely készült guztuos s ékessen,
Kies zöld Puszmánggal körül van készítve;
Melly Spallér utakkal van megékesítve.”

vagy egy másik helyen:

„Ő és Uj Paulis Kamarát szolgálnak,
Lakósi oláhok és németből álnak,
Szép Magas Házzokkal Kérkedik Paulis,
Szépitik az utza sorit innen s tul is,
Legtetszőbben fénylik a Szalbeki Pajta,
Melynek fedezete Olasz Módra Rajta.”

A járás jegyzőt mind ismeri s mind-egyikéről tud egy-egy jellemző vonást felhozni. Mutatványul ime egynehánya:

Mikalaka:

„Jegyzői pennáját egy Komedias
Ítszettel bélyegzi az Öreg Almdsy.”

Ujpanát:

„Számson a Jegyzője bár akár ki nézze,
Most is tetszik rajta, hogy volt Mars Vitéze.”

Glogováts:

„Régi Jegyző nálad az öreg Sehauer
Neve azt mutattja, hogy ő Frey-Maurer,
Csak hogy még a Céhtől nem kapott Diplomát,
Mert Keveset járta Minerva Templomát.”

fáradt, hogy Dombi Nagy János lábán akkurátusan álljon a csizma, szerelmes lelke ott járt Szörényi Jenő házában, annak is a konyhájában. Odavágyott Czöllner Antal, mert ott mosogatta a tányérokat és ott surolta a lábosokat szíve egyetlen szerelme.

És amikor leszállt az éj, Czöllner Antal megkopogtatta a konyha ablakát. És mert az ablakrács öröktől fogva ellensége minden szerelemnek, a konyha hölgye, kit a rövidség kedvéért nevezünk ezután Boriskának, megkereste a helyzet és az ajtó kulcsát... azután... és azután, no hát azután megkezdődött a turbékolás.

Hagyjuk el most egy időre a turbékoló szerelemeket és térjünk át a ház urára, Szörényi Jenőre, aki nem jó szemmel nézte, hogy Antal és Boriska éjjelenként turbékolnak. Nem jó szemmel nézte pedig a színhely miatt, mely az ő konyhája volt és melybe minden éjjel behatolt egy szerelmes idegen. A dolgot nem is hagyta annyiban, mert tudomására adta Czöllnernek, hogy ne kereskedjék az ő portája körül, mert baj lesz.

Antalban háborgott a szerelem. Nem tudta még a gondolatát sem elviselni annak, hogy őt megfosszák szíve hölgyétől.

— Nem — mondá Antal — a szerelem sőt verem, én beleestem, de aki ki akar húzni, azt megverem.

És ezt komolyan mondta, az igazi szerelemesek sejtelmes komolyságával. Szörényi Jenő nem is vette tréfára a dolgot, hanem följelentést tett Czöllner Antal ellen közönség elleni kihágás címén azért, mert őt megfenyegette.

Ma volt ez ügyben a főtárgyalás az aradi kir. járásbírószágon. Nem részletezzük a tárgyalás lefolyását, a szenzációs eredmény röviden az, hogy a szerelem diadalmaskodott, Czöllner Antalt fölmentették. Az aradi kir. járásbírószág örök időkre kiérdemelte a cselédek szeretetét és háláját.

Czöllner Antal ma este már büszkén és boldogan tér Boriskájához. És az aradi kir. járásbírószág jóvoltából zavartalanul turbékolnak és élvezik a bíróságilag jóváhagyott szerelem örömeit.

Mauzoleum a vesztőhelyen.

Akció a szent földért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 17

A vesztőhely megváltásának kérdése minduntalan fel-felvetődik, anélkül, hogy eddig valami reális és komoly értékű lépés történt volna aziránt, hogy a nemzet kegyeletének ezt a megszentelt helyét nemzeti köztulajdonná tegyék. A nemzeti kormány, amely a kvótának nemzetiszinű felemelésével volt eddig elfoglalva, egyáltalában nem szeret az aradi vértanúkkal foglalkozni, amit különben az október 6-iki ünnepélyeken több ízben is bebizonyított. Nem számíthatunk tehát ebben a kérdésben másra, csak önmagunkra. Arad városának lenne elsősorú kötelessége, hogy a vesztőhelyet megváltsa; de eddig a város sem mutatott valami nagy érdeklődést e kötelessége iránt. Az Aradi Közlöny csak a legutóbb is hosszasan foglalkozott a megváltás lehetőségeivel, gyors és erélyes eljárást követelve az illetékes köröktől. De egyelőre hiába.

Akkor ugyan, a hirtelen felbuzdulás hevében már azt is kiszínezték, hogy micsoda emlékművet fognak a vesztőhelyen emelni. De azontul nem történt semmi.

Most azonban Arad egyik fiatal, de megilletésével máris szép eredményeket elért egylete, az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat az ólomlábban járó városi hatóságok helyett kezébe vette a vesztőhely művészi emlékekkel való díszítésének ügyét. A művészi emlék felállításának ugyanis nincs utjában az, hogy a vesztőhely körül fekvő terület magántulajdon képez s így sikerrel kecsegtető az az akció, amit az eredményesen működő kultúregylet indítani akar.

Az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat igazgatósága ugyanis ma délután tartott ülésén elhatározta, hogy akciót indít a vesztőhelyen emelendő mauzoleum felállítására érdekében, amelyvel kapcsolatosan a többi aradi kultúregyletekkel

együttműködve megkísérli a vértanúk hamvainak egy helyen való összegyűjtését is.

Az erre vonatkozó tervezet részletes kidolgozásával az igazgatóság Kaszab Géza titkárt bízta meg, aki, mielőtt a tervvel elkészül, a választmány elé terjeszti a nagyjelentőségű ügyet. Remélhető, hogy a szép terv az egész vonalon a legmesszebbmenő támogatással fog találkozni úgy a hatóságok, mint a magánosok részéről.

Az előrelátó Bácska.

Korteskedés két évig.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 17.

A jóízű, kiapadhatatlan őshumor állítólag kivesszett az utolsó bölénynyel. Nem, mintha ez az utolsó bölény foglalkozására nézve humorista lett volna, hanem egyszerűen azért, mert jóízű humora és bölénye ma már igen igen kevés embernek van. Ezen kevesek közé tartoznak a drék bácskaiak, akik tudvalevőleg kitűnő ivók, példás képességű verekedők és eszmékben dus adózó polgárok.

Hogy ezeket a közismert tényeket ismét nyomtatásban tálaljuk a közönség elé, annak megvan a maga magyarázata. A bácskaiak ismét olyan ötletet produkáltak, amelyre Wilde uszkár, a jónövű ötletgyáros is méltán irigy lehetne. A bácskaiak kitalálták a hosszulejáratus korteskédést, amely igen kívánatos a száraz gégek megnedvesítése és a papucs alatti csáladapák sűrű kimaradása szempontjából.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ugyanis, aki talán legbiztosabban tudja, mikor lesznek Magyarországon a képviselőválasztások, azt jelentette ki a képviselőház legutóbbi ülésén, hogy 1909 őszén vonul majd Magyarország népe az urnák elé.

Ennek a kijelentésnek a híre eljutott Szabadkára is, ahol eleinte meglehetősen közömbösen fogadták. Később azonban megváltozott a hangulat. Az ördögbe is, két év nem is olyan sok idő. Ha valaki szabadkai képviselő akar lenni, jó annak két esztendővel előbb kezdeni a korteskédést. A korteskedés pedig annál célirányosabb, minél több bankettel és itókéval van egybekötve, mivel az ember nem azért ember, hogy ne igyék, ha megkívánja a szeszt.

Mindezeket a szempontokat kellő figyelemre méltva, a szabadkaiak már most, 1907. októberében felléptették képviselőjelöltnek Mamuzsich Lázár polgármestert. Mamuzsich egész komolyan fogta fel a dolgot. Elfogadta a jelöltséget és megkezdte az 1909. őszéig tartó korteskédést.

Mamuzsich Lázár hivel már meg is rendelték az első választói banketteket. Szombaton este a Pest-szálloda nagytermében 250 terítékű vacsora, vasárnap délelőtt 600 terítékes ebéd lesz, melyen valószínűleg hivatalos formában is megtörténik Mamuzsich Lázár jelölése.

Két esztendő múlva pedig Szabadka lesz Magyarországnak az a városa, amelyben a statisztika a legtöbb gyomorkatharussnak örvendő embert fogja összeszámlálni. De az elvek törhetetlen bajnokai gyomorkatharussal is meg fogják választani Mamuzsich Lázárt, aki bizonyára meg is érdemli a mandátumot, nagymérvű előrelátásáért.

Küvin :

„E Boros Hellységnek jó Jegyzője Détsi, Tanult Politikus, gondolnád hogy Bétsi.”

Menes :

„Bentilovits Pali e helynek írója, Régi Szolga, lehet sok vaja, turója.”

Radna :

„Itt a Jegyző Buretz vagy Magyarul Gomba Ferenc actusáról vélnéd hogy Goromba.”

Solymos :

„Jegyzői Pennával itt mostan Czigler bir, Fél Szemít be' hunnya ha Instánziát ír.”

Szlatina :

„Antal István ezen kis falu írója, Cimere a Bachus tele tölt Kantsója.”

Egyszer másszor egy kis „esprit” is csillan eő az egyhangú sorok közül. Így Soborsin leírásában :

„Elrejtett nevembe bírok nyolcz Szemekkel,
Én nem is Ok nélkül dítseksem ezekkel,
Két szemmel szolgálok én a Kamarának
Kövérséget szerzek Minden Rosz Marhának,
E nélkül nem élhet egyházi Gárda is,
Sem Ur, paraszt, sem Pap, a Király maga is.

Négy szememmel gazdag a Török országa,
Asztalára szedi Német Magyar Prága,
Ezzel van meg Telve a Jegyzőnk Nadrága,
Majd minden Portékák felett teak e drága.
Két szemem ha romlik n'am bájd nyimika,
Itt a Gyógyits szer a pénzes Patika.”

A gyengébb tehetségűek kedvéért maga a szerző fejté meg a vers következő soraiban e rejtett nevet, azt írván :

„Rejtett Szó Magyarazattya: Só, Bors, In.”

Sok érdekes dolgot közölhetnénk még e verses műből, ha nem gáfolna benne e hely szűke, holott a kézirat a maga egész terjedelmében kiadatván, hasznára válhatnék annak, aki valamikor Márki Sándornak nagy gondnal és hozzáértő rátermettséggel megírt monografiájának hézagait pótolni akarná. És ez a tény új bizonyítéka annak, hogy a Kölcsey Egyesület mindaddig nem tölti be közművelődési hivatását, amíg nem szervezi keblében az Irodalmi szakosztályt úgy, hogy az egy folyóirattal rendelkezzen, mely nyomtatásban gyűjtené egybe a megyeszerte még kéziratban lappangó irodalmi termékeket, mert ha nem csalódom, amazoknak is van némi közművelődési értékük s különben is a beavatottak azt rebesgetik, hogy a Kölcsey Egyesület állítólag kulturális társaság.

Vivmány! /ivmány!

Kossuth Lajo fia nyilatkozik.

Ingink a közjogért!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 17.

Kossuth Ferenc ma megnyilatkozott a függetlenségi pártban. Elmondta, hogy a kiegyezés örök vivmányokat hozott, olyan vivmányokat, amelyekért talán még kevés is ellenérték a két százalékos kvótaemelés, az önálló bank eltemetése, az anabergéri ilakozás elejtése és más efféle apróságok. Vivmány, hogy ezentúl a kül-országgal kötendő szerződéseknél Magyarország külön államisága ki lesz dolgozva. Vivmány, hogy vámszövetség helyett vámszerződést kötöttek. Mindezt vivmány.

És beszélt Kossuth Ferenc és a függetlenségi párt tapsolt, éljenzett, tombolt a déltől. Utolsó ingünket a közjogi vivmányokért! Mi az a két százalék, amikor az ország kereskedelme és ipara keservesen küzd a gyalázatos pénzviszonyokkal, amikor sziklaszilárdnak hitt kereskedőházak egymásután omlanak össze? A közjogi vivmány mindenért kiengesztel. És a függetlenségi párt tapsol. Sajátságos, hogy milyen ostobának tartják a honatyák Magyarországot népe!

Távirati tudósításunk:

A függetlenségi párt ma este Kossuth Ferenc elnökelete alatt értekezletet tartott. Napirend előtt Kossuth bejelentette, hogy Barth Miklós síremlékének leleplezése szombaton lesz a Rákóczi uti temetőben. Majd ezt indítványozta, hogy a párt a megüresedett bizottsági tagságokra történő szavazásnál ismét a ma lemondott képviselőkre adja szavazatát.

Ezek után Kossuth Ferenc több mint ötnegyed óra beszédet mondott, amelyben a kiegyezéssel foglalkozott. Midőn a kormány — megmond — megkezdte a kiegyezési tárgyalásokat, nehéz helyzetben volt, szemben vele egy erős ország állott, míg mögötte egy gyöngy, erőtlenség. Hasonló frázisok után kijelentette Kossuth, hogy ha nem sikerült volna megkötöni a kiegyezést, úgy az országra néve súlyos helyzet állott volna be.

Részletesen elsorolta, hogy mivel károsult volna az ország, főleg pedig a pénzhitel megvonását emelte ki, mint olyan csapást, amely nem lett volna elhárítható. Majd rámutat az ugynevezett közjogi vivmányokra, amelynek előterében áll, hogy vámközösség helyett vámszerződés köttetett, mint bármely idegen állammal. A külön autonóm vámtarifa törvénybe iktattatik, dacára annak, hogy Ausztriában a közös vámtarifát iktatták törvénybe. Ez Kossuth szerint nagy vivmány, mert ezáltal az ország rendelkezési joga erősen kidomborított. A külállomokkal a jövőben nem csupán a külügyminiszter, hanem a két kormány képviselője is tárgyalni fog és így Magyarország mint önálló állam fog szerepelni. Az osztrákok ezt sohasem akarták koncedálni.

— Ez vivmány! Tényleg nagy vivmány! — kiáltották néhányan, de a nagy többség csendes maradt.

Kossuth ezután a többi közjogi előnyökkel foglalkozott. Ezentúl a külfölddel kötendő szerződéseknél nem két államterületről, hanem két államtól lesz szó. Keresztülvittük ezt — ugymond — mert tudjuk,

láttuk, hogy egy öntudatos, lelkesedő függetlenségi párt áll a hátunk mögött. En, aki különösen kivettem a magam részét a küzdelemből, számítottam az én függetlenségi pártomra, amely előtt felemelt fővel akartam megjelenni.

Kossuth ezen kijelentése után újból felhangzott az éljenzés, amelynek lecsillapultával a függetlenségi párt elnöke így folytatta:

— Ha valaha meglettek védve az ország érdekei, úgy most meglettek védve. Különösen ki kell emelnem, hogy a kormány a nagy harcban teljesen elfogadta a függetlenségi párt álláspontját és minden tagja oly erővel küzdött, mintha valamennyien függetlenségi képviselők volnának. Egy embernek, aki nem miniszter, de szintén résztvevett a kiegyezési tárgyalásokon, különösen köszönetet kell mondanom. Ez az ember Sztéryi József. (Éljenzés és taps.) A függetlenségi párt meglehetősen elégedve az eredményvel, mert a bankkérdést teljesen érintetlenül hagytuk, erre nézve az ország elhatározási szabadságát fentartottuk. Ennél többet nem követelhet a függetlenségi párt, mert ezen vivmányok elnyerése is óriási nehézségekbe ütközött és sokáig lehetetlennek látszott.

A kvótaemelés Kossuth szerint is ellenkezik a függetlenségi állásponttal. De az ország legvitálisabb érdeke, hogy ezt megszavazzák. *Ne akarjon senkise jobb hazafi lenni nála. Bizik a függetlenségi párt hazafiságában, hogy meg fogja szavazni a fölemelt kvótát.* Az anyagi megterheléssel anyagi vivmányok állnak szemben. A kvótaemelés és a szállítási adó megszűnése 5.550.000 korona veszteséget jelent az országnak, melylyel szemben a dominális kölcsön, a fogyasztási és járadékadók és a b'ok konverzió 5.530.000 korona nyereséget jelentenek. Kossuth végül arra kérte a pártot, hogy viseltessék bizalommal a kormány iránt. (Éljenzés)

Holló Lajos elismeréssel adózik a kormánynak, de igazi vivmányként az önálló bankot követeli.

Rátkay László kérdi az elnököt, hogy pártkérdés-e a kiegyezés megszavazása?

Kossuth erről még most nem nyilatkozhatik. De ez a kérdés nemcsak párt, hanem kamérikérdés is.

A függetlenségi párt hangulata ma este sokkal békésebb volt.

A meggyilkolt asszony holmija.

Az Eötvös-utcai dráma epilógja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 17.

Érdekes tárgyalás volt ma az aradi kir. törvényszéken. Egy házaspár ült a vádlottak padján, lopás vádjá miatt. Az ügy háttérében az a véres családi dráma van, mely tavaly június 28-án játszódott le Aradon. A dráma főhőse Donát Sándor pécskai fiatal földbirtokos volt, ki agyonlőtte fiatal feleségét, Bredán Rozáliát, azután önmaga ellen fordította a fegyvert. A dráma oka az volt, hogy az asszony elhagyta az urát, beköltözött Aradra és beadta a válókeresetet.

Az asszony Aradon az Eötvös-utca 4. sz. házában Codreán Pompejusnál, a Schwarz Simon-cég egyik alkalmazottjánál vett ki albérlésre egy udvari szobát. A napokat itt egyedülállóan töltötte és egy percre sem mozdult ki a házból. A válópör eldőlésétől várta az önkéntes remeteségből való szabadulást.

A válópör tárgyalását nem érthette meg a szerencsétlen fiatal asszony. Codreánék kony-

hájában, éppen amikor Codreánénak a befőttek készítésében segédkezett, történt a dráma, ide jött el érte férje és mert az asszony nem akarta követni, agyonlőtte.

Az eset nyomában támadt izgalmak csillapultával fölvetették a leltárt a fiatal asszony hagyatékáról. Az árveszék vezette az eljárást a szerencsétlen házasságból született egyetlen leánya érdekében. Ekkor kitűnt, hogy Donátné hagyatékából több értékes ruhanemű és pénz is hiányzik. Nyomban megindították a vizsgálatot Codreán Pompejus és felesége ellen, kikre a lopás gyanúja hárult.

A lefolytatott vizsgálat alapján az aradi kir. ügyészség vádiratot adott Codreánék ellen, kiket lopás büntetvével vádolt. A vádtanács vád alá is helyezte a házaspárt. Ebben az ügyben volt ma a főtárgyalás a törvényszéken. A főtárgyaláson megjelent Donát Sándor is, ki felesége meggyilkolása után önmagát is súlyosan megsebesítette, de azóta felépült.

A tárgyaláson a házaspár tagadta a lopás elkövetését. A törvényszék kihallgatta a tanukat, kik egymástól eltérő vallomásokot tettek. A Codreánéknál tartott házkutatásról fölvetett jegyzőkönyv felolvasásával a bizonyítási eljárást befejezték. A tárgyalás este negyednyolcig tartott. Ítélethozatalra csak holnap kerül a sor.

A Kossuth-szobor.

Vita 130 centiméterről.

Folytatása következik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 17.

Négy óra előtt Margó Ede még kedélyesen csevegett a jó Nagy Kálmánnal, akinek fő része van abban, hogy Arad Kossuth-szobrot kap. Négy óra előtt még kedélyesen, barátságosan, fesztellenül, kellemesen és kényelmesen csevegtek és eszük ágában se volt összeszólalkozni. Elvégre Margónak semmi oka nem volt rá, mert vele szemben Nagy Kálmán képviseli a tőkét, a mecénást, aki előtt minden művészleleknek illik meghajolni, Kálmán bácsi pedig eo ipso nem akart a tőkéből tőkét kovácsolni. Udvariisan megfértek tehát egymás mellett művész és mecénás, sőt jól érezte magát közöttük a harmadik: Schwarz Zsiga is, akiről nehéz megállapítani, hogy micsoda inkább: művészlelkű mecénás, avagy mecénáslelkű művész?

Szóval jól meg voltak együtt, annál is inkább, mert mind a hárman abban a boldog hiszemben jöttek el a városháza kis tanácstermébe, hogy negyed óra múlva abban a tudatban távozhattak, hogy Kossuth nagysága (a szobrot értjük) el van döntve. De hát ember tervez és isten végez, azaz, hogy ebben az esetben a szobrász tervez és a bizottság darabokra szedi a tervet. Mert így volt kérem és ez ellen még a sóhivatalhoz sem lehet apellálni, noha Kossuth apánk jobb keze éppen ezt a fórumot tünteti ki figyelmével.

Kossuth kisebbitése.

Szobrász tervez egy heted, később egy tízed, még később egy heted arányban és a bizottság lelkiismeretesen boncolgatja a tervet egy heted, egy tízed, sőt még negyvennyolcas és hatvanhetes arányban is, a különböző politikai hajlamok szerint. Egyébként részletezzük az ülés lefolyását. Hogy miről van szó, azt már azok a verebek is csiripelik, akik a felállítandó szobor tetején fognak megpihenni. Steiner József a szakbizottság előadója, öt leteti az első szó. Szakavatottan, művészi izlésre valló felfogással ismerteti a kérdést, amely ab-

ból áll, hogy a szobrot tizenegy méternyi magasságban, avagy a tervező művész óhajta szerint egy méter harminc centiméterrel alacsonyabban készítsék-e el. Mindenekelőtt megállapítja Steiner, hogy a szobor jelenlegi elhelyezése szerencsés. Ezzel olyan véleményt fejez ki, amely általános helyeslésre talál. Ezután következnek a méretek. Ami ezt illeti, arra nézve Steiner a művésznek szabad kezét akar adni.

— Nem a szerződés a fő — ugymond — hanem a művészet. Margó bizonyára tudja, hogy mit akar.

Végül amellel foglal állást, hogy Margónak engedje meg a bizottság a szobor megkisebbitését, mert esztétikai szempontból ez emelni fogja a hatást.

Aki nem alkuszik.

A következő felszólaló *Varjassy Árpád*. Nagy entuziazmussal beszél Margó alkotásáról. Dicséri mint elsőrangú munkát, amelyről szerinte a történelem is meg fog emlékezni. Margó meghatottan hallgat. Ennyi elismerésre talán nem is számított. Arcáról a büszkeséggel vegyes meghatottság ri le és már meg is akarja köszönni a kitűnő bírálatot, de hangulata hirtelen megváltozik, amiben nagy része van *Varjassy*-nak, aki felszólalása második részében illő tisztelettel bár, de szembe helyezkedik a művész álláspontjával és azt kéri, hogy a szobrot teljes tizenegy méter magasságban készítse el.

— Legyen nyugodt a tisztelt művész ur — mondja *Varjassy* — az anyagi áldozatokat inkább meghozzuk mi. Mi, aradi polgárok, akik szívesen adakozunk. Én például legszívesebben adakozom, de a tizenegy méterből nem engedhetek egy olyan métert sem, amely előtt egy bájos leánynév a jelző: a „Mili.”

— Hát ez kellemetlen, morfondál magában Margó Ede és busan hajítja le álmodozó fejét.

Egyezkedés.

Szalay Arnold dr. azonban nem hiába jó fiskális, rögtön egyezkedésre szólítja fel a feleket.

— Egyezkedjenek ki ötven percentre. Margó engedjen a négyemeletes dicséretből egy méter harminc centimétert, *Varjassy* engedjen ugyanannyit a szoborból. Így is megmarad a szobor és a dicséret között az arány, megmarad továbbá öt köbméter márvány, amelyből kifogjuk faragni *Varjassy* emléktábláját.

Am hiába az egyezkedési ajánlat, *Varjassy* nem enged, pedig nem is negyvennyolcra, csak 130 ról van szó. Annyira nem enged, hogy rögtön felcsap az 130 párt elnökvé és szemével biztatja Reisingert, hogy csapjon fel 130-asnak. Am hiába, *Reisinger Sándor* hi marad közjogi alapjához és nagyban helyeseli a Steiner által mondottakat, kijelentvén, hogy a szobor elcsufításáért a felelősséget nem vállalja magára. Miközben mindezek elhangzanak, *Margó Ede*nek, az álmodozó művésznek szerepét *Virágh Lajos*, e sohasem álmodozó főmérnök vállalja el. Hirtelen álmodozni kezd. Lehunyja szemét és palam publice elalszik.

— Vajjon mit álmodhat? — kérdik az érdeklődők.

— Bizonyára egy aszfaltszobor felől álmodik. Bronz helyett aszfaltból szeretné elkészíteni a szobrot. A pázsitot is kiaszfalozná. Ő *Jean Jaques Rousseau* követője . . .

Nachtnébel *Odon Steiner* indítványához csatlakozik, *Tabakovits Emil* a 130-as pártba lép be. *Varjassy Árpád* rögtön meg is választja tb. alelnökké. Hogy Margó szintén a Steiner féle alapra helyezkedik, az csak természetes. Ellenben nagy meglepetést kelt *Virágh Lajos*, akiről mindenki abban a hiszemben volt, hogy

a'szik és hogy álmai egy aszfaltszobron körül csoportosulnak. Ugy látszik tévedtek. A leányzó nem aludt, csak lehunyta a szemét. *Virágh* is emondja a véleményét, amely meglepően egyezik Steiner József kijelentésével.

Tilos a közbeszólás.

— Hogyan, honnan, hisz aludt? Dehogy. Hanem *Virágh*nak az szokása, hogy ha nagyon figyelni akar, hát lehunyja a szemét. Ismét *Steiner József* beszél, azután *Fodor Zsigmond*, majd *Nagy Kálmán*. Kéőbb *Reisinger* veszi át a szót, de *Schwarz Zsiga* közbeszól. Ami ez után következik, az valósággal parlamenti jelleggel bír. *Reisinger* ingerülten szól:

— Ez már sok. Még beszélni se hagyják az embert. Kérem elnök ur utasítsa rendre a közbeszólót.

Nesze neked *Schwarz Zsiga*. Három és fél éven át egyebet se tetted, mint gyűjtöted a pénzt. Télen, nyáron, hóban-fagyban, jégben, zivatarban, kávéházban, vendéglőben, álmodban, jó és rossz kedvedben, perselyben, mindenképen és ime most mindjárt kijár a rendreutasítás. Téged utasítanak rendre, aki buzgón dolgoztál, téged, aki a legkötelelességteljesítőbb tükör . . . Kár . . . kár . . .

Nagy Kálmán megakarja rázni a csengegyüt, de nincs. Megrázza tehát az asztalt és szól:

— Az ügyviteli szabályzat 39 ik szakaszának második pontja értelmében a szózás szabadság még a szoborbizottság szakbizottságának alosztályában és biztosítva van.

Azaz, hogy nem ezt mondja *Nagy Kálmán*, hanem csendre inti *Schwarz Zsigát*, aki csengegyüt hiányában a szakalát rázza meg. Most már beszélhet *Reisinger* . . . beszélhet *Albert Andor* is, aki szintén nem hajlandó az 130 asok pártjába belépni. Pedig ha belépne — ki tudja nem e vele csináltatná meg *Varjassy* az 130 métert?

Egy kis vihar.

Ami pedig ezután következik azt, négy óra előtt még se *Nagy Kálmán*, se *Margó Ede* nem gondolták. Hogy a pikáns incidens, amelyről alább leszen szó, miből, hogyan, miképen, miért, mely okból és milyen célzattal történt, afelelő s ámot még az sem adhatja, aki négy füllel hallgatta a tanácskozást és négy ceruzát tartott a kezében. A félreértések tragikomédiája játszódott itt le. Az egész valami mérési hibából keletkezett. A bizottság négy tagja ugyanis megmérte a szilhuettet és állítólag azt konstata, hogy a szobor tizenegyméter. Margó ellenben azt állította, hogy tizméter hetven centiméter.

Nagy Kálmán emiatt fakadt ki és néhány pillanatra komoly lett a helyzet. A szoborbizottság érdemes elnöke, annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogyha *Margó* kétségbevonja a három bizottsági tag méréseinek hitelességét, ő viszont jogosan kétkelkedhetik, majd a szobor nagyságában.

Margó sápadtan ugrik fel:

— Elnök ur, ezt visszautasítom. Ne tessék insznuálni!

— Mi lesz itt? Mi lesz itt? kérdik izgagtottan.

De felugrik *Steiner József* és elsimítja az ellentéteket. A legnagyobb elismeréssel adózik *Nagy Kálmán* lelkesedéseért és felvilágosítja *Margót*, hogy az érdemes elnök csupán a nemes ügy szempontjából lelkesedik és heveskedik, tőle tehát semmit rossz néven ne vegyen.

— Nem is veszem, a viláért se veszem, minek vegyem? jelenti ki *Margó Ede*.

Még többen beszélnek azután: *Dáni János*, *Vadász Armand* dr. és végül a szakbizottság szóლობsággal elveti *Varjassy Árpád* azon indít-

ványát, hogy a szobor tizenegy méter magasságban állíttassék fel. A másik párt sem győzött teljesen, mert viszont szóლობsággal azt is kimondták, hogy előbb újra fel fogják állítani a szilhuettet, még pedig kilenc méter hetven centiméteres magasságban. Ha így impozáns lesz, hát ilyen méretben állítják fel.

Szóval újabb hetvenkét órával elhúzódott a szobor ügy.

— Sebaj — mondják — legfeljebb a Margó hotelszámlája lesz nagyobb, a szobor semmi esetre sem.

Édes a boszu!

Válasszon választ!

Aki zsidó lett — daczól.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 17.

A felekezeti legtürelmesebb halandók is beismerik, hogy z időnek lenni nem a legnagyobb élvezet. Annyira nem a legnagyobb, hogy mélyen alatta marad például a *Caruso* meghallgatásnak, a főnyeremény megütésének és más hasonló egészséges dolgoknak. Mindezek folytán a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy valaki, aki még nem részesült ebben az élvezetben, megkívánja a zsidó vallást. Az ilyesmi a fehér hollóval kombinált szöké-éveknél is ritkább dolog s így méltó feltűnést tarthat számot az alábbi história, amely egy ilyen ritka esetről szól.

A történet hősei: *Huyer Pál* aradi asztalosmester és a felesége. Mindakettő buzgó hivei a *Marx* és *Eng* is vallásának. *Huyer Pál* valaha nagy szerepet játszott az aradi szociáldemokrata párt életében. Izgatott, agitált, híveket szerzett. Amolyan aradi *Bokányi* volt, helyesebben *Bokányicska*, akit nagyszabású munkásságában a felesége is követett. Igen természetes, hogy *Huyer Pál* nem állott jól a istennel, aminek azzal adott kifejezést, hogy egyszerűen kilépett a római katolikus egyházból és az istent csak indulatszó formájában imádt.

A felekezeti különiség igen szép dolog. Az ember nem törődik az istennel és viszont, amely állapotban el lehet élni kilencven évig, sőt tovább is. Az ember ugyan, ha felekezeti különinek vallja magát, kiteszi magát annak a sötét gyanunak, hogy zsidó. De ez nem baj. Sokkal nagyobb baj, ha az embernek fia születik, mivel a törvény csak a nagykoruaknak engedi meg, hogy a menyéi hatalmasságokkal megszakítsák a diplomáciai összeköttetést. A gyerek azért gyerek, hogy kiskatét tanuljon, amit a törvény határozottan meg is követel.

*Huyer Pál*ékkal pedig megtörtént az a furcsa eset, hogy fiuk született. Megtörtént pedig ezelőtt öt esztendővel. *Huyer Pál*ék igen barátságosan fogadták a kis idegent, akinek születését kötelességszerűleg be is jelentették az anyakönyvi hivatalban.

— Az ujszülött vallása? — kérdezte ridegen *Szondy páter*.

— Nincs neki. Nem is lesz neki. Az én fiam fejét nem fogják elcsavarni a csuhások! — jelentette ki *Huyer Pál*.

— Pedig öt éves korában muszáj a gyereknek vallást választani, — mondta *Szondy páter*.

Huyer Pál vállat vont és elment. Majd gondolkodik rajta öt esztendeig.

Történt azonban, hogy időközben *Huyer Pál*nak tudomására esett, miszerint valami *Kolumbus* nevű uriember felfedezett valami Amerika nevű országot, ahol sok a pénz. Ahol sok a pénz, ott mindenkinek jut belőle. *Huyer Pál* tehát kapta magát és tavaly kivitorlázott Amerikába.

Azóta a gyerek öt éves lett. *Huyer Pálné* te-

hát egy szép napon idézést kapott a városházára, ahol ridegen megkérdezték tőle, hogy milyen vállásban akarja nevelni a gyereket.

— Semmilyenben! — jelentette ki határozottan az asszony.

— Az nem lehet. Ha nem akarja a gyermekét valamelyik vállásban neveltetni, akkor elveszük magától és majd mi gondoskodunk róla.

Huyer Pálné homlokára ráncok gyűltek. Azután mosolyogni kezdett. Rettenetes mosoly volt ez, az úgynevezett boszumosoly, amely fagyallatot csinál az emberek véréből.

— Ugy? — mondta azután. Hát jó. Vegye tudomásul a tekintetes ur, hogy a *gyerekből zsidó lesz!* Zsidó, könyörgöm alásan, közönséges zsidó. Így lesz, instálom!

Huyer Pálné ezután illedelmesen köszönt és a kielégített boszu érzetével távozott. Az aradi izraelita hitközség anyakönyvébe pedig belekerült egy új név: a Huyer gyerek neve.

A t. Házból.

★

Csöndes forradalom.

Budapest, október 17.

A kiegyezés hullámai még mindig elemetáris erővel nyaldossák körül *Wekerle* Sándort és a kormány tagjait. Bizony Isten néhány napra valamennyien cserélnének még *Vajda-Vojvod* Sándorral is, aki tudvalevőleg kényszerűségből került el a parlament tájéka.

— Inkább volnék kitagadott hazaáruló és nemzetellenes klapancia gyártó, mint a felelős kormány tagja, gondolja magában leginkább *Kossuth* Ferenc, aki nem a legszívesebben megy a képviselőház tájékára, inkább izzadna *Kaló*-ban, mint az izzó üvegtelek alatt.

És tanunk rá *Nagy György*, hogy *Wekerle* Sándor is szívesebben cserélné *Vajda* Sándorral, aki ha akarná se foglalhatja el a képviselőházban a helyét. Mert a kiegyezés megkötése nem kis munka volt, még fiziológikailag sem. A legfőbb kegyelmes ur arcán tizezernél is több izzadság csepp gördülhetett alá, amíg aláírását oda-firkanthatta a vaskos szerződésre, no meg a mellékletekre. És mennyi lőtásfutás. Azt mondják, hogy a kegyelmes ur öt hónap alatt kerék öt kilót fogyott, noha ötvennél több közös ebédett evett meg, ötven üvegnél több pezsgőt fogyasztott el és ötvenszer annyi ígéretet tett, mint összminiszterelnöki pályája alatt, beszámítva *Zichy* Nándor grófnak tett abbéli ígéretét is, hogy az egyházpolitikai javaslatokat visszavonja, vagy ha nem vonja vissza, hát nem szavaztatja meg, vagy ha megszavaztatja, hát nem szankcionáltatja, vagy ha szankcionáltatja, hát mielőbb benyújtja a revíziót. Még ezt a hatványozott ígéretét beleszámítva is ötvenszer többet ígért a kiegyezési tárgyalások alatt, mint előző politikai pályafutása közben együttvéve. Szóval tagadhatatlanul nagy volt a munka, de mi ez ahhoz képest, ami ezután következik. Mert *Beck* báró legfeljebb harminc napon és éjszakán át kellett kapacitálni, hogy ejtse el az önálló magyar jegybankot. Annak a közjogi vívmánynak keresztülvítele pedig, hogy *Beck* báró egy százalékos kvótaemelés helyett 2 százalékosat fogadjon el, szintén csak harminc napig tartott, azután *Beck* feladták a harcot, mondván:

— Jó, ha másképp nem lehet, hát elejtjük a magyar jegybankot és sajgó szívvel bár, de kénytelenek vagyunk egy százalék helyett két százalékosat elfogadni.

Mindezen vívmányoknak elayerése — is-

mételjük — aránylag elég könnyen ment, de mi lesz ezután? A függetlenségi párt ifjú tagjai sokkal nehezebben kapacitálhatók, mint *Beck* báró és minden seregi. Nekik hiába mondja *Wekerle*, hogy az osztrákok is elfogadták a kvóta-emelést. Érvnek elég jó érv ez ugyan, de aki nem tud jobbat, az — legyen *Kossuth* Ferenc.

Kossuth megjelenik.

Egyébként nem lehetetlen, hogy titokban mindenki ez szeretne lenni, csak maga *Kossuth* Ferenc nem, aki ma így érvelt a folyosón a köréje gyülemlt képviselőhadnak:

— Délután megjelenek a pártkörben és majd meg fogjátok hallani, hogy miért kellett felemelni a kvótát.

— Nagyon szép, kegyelmes uram, igazán szép, hogy elárulod — mondják gunyosan.

— Megfogjátok hallani, ismételi *Kossuth*, de hirtelen elébe ugrik egy vehemens honatya és szól:

— Azt azonban aligha tudod elmondani kegyelmes uram, hogy mivel igazoljuk a köpönyegforgatást. Évekig hirdettem a választóim előtt, hogy gazember az, aki fel meri emelni a kvótát és elengedi az önálló jegybankot. Már most mit mondjak?

— Ismerd be, hogy gazember vagy, — mondja gunyosan *Nagy György*.

Kossuth ellenben nem szól semmit, hanem befordul az alkotmánypárti folyosón.

— *Wekerle*hez megy — mondják. — Betanulja a délutáni leckét, amelynek ez lesz a címe: mese a kvótáról.

— Bizonyára szép lesz a mese. Olyan mese lesz, hogy rögtön egy újabb karéj kenyéret mesünk és oda dobjuk *Beck*eknek.

Párba készülöben.

És sokan töprengenek, vajon mit fog mondani *Kossuth*, miféle indokolással látja el a meglepetésszerű egy százalékosat. Közben heves jelenetek is játszódnak le. *Éber* Antal például majdnem ököre megy *Kmetty* Károlylyal. Valami olyat talál mondani, ami sérti a *Kmetty* közjogi érzékét. És ha *Éber* éber, hát *Kmetty* még éberebb, ő nem enged sarkalatos közjogi elveiből, leszámítva az önálló bank eljítését és a kvótaemelést. A kibickek már tippelnek:

— Nagyon szép párba lesz.

— *Kmetty* biztosan megvágja *Ébert* — mondják.

— *Éber* biztosan megvágja *Kmettyt* — hangzik másfelől.

De a tippelés egy kissé korai.

A hadügyminiszternek a katonatisztek párbaja ellen kiadott rendelete a koalíció tagjai között is követésre talált. Ők sem hajlandók megverekedni, inkább felemelik a kvótát. Ez sokkal könnyebb, sokkal kényelmesebb és nem is az ő bőrukra megy, amely a vívóteremben némileg veszélyeztetve van. A pisztolypárba pedig még veszedelemesebb, példa reá a nemzet, amelynek golyó van a hasában.

Éber és *Kmetty* tehát szépen megbékültek. Hiszen oly kevesen vannak a jó függetlenségiak, hogy még a kvótafelemelőknek is meg kell kegyelmezni. Mennél jobban emelik, annál inkább. Hiszen, mint alább kitéjük, ez is vívmány. Ezt maga az áspik gróf mondja, vagy ahogy mostanában nevezni szokták: a fekete gróf, *Andrássy* Duici gróf, magyar kir. belügyminiszter, lévén ő az, aki a vívmányok kivívására kiküldetett. Az áspikos kegyelmes ur, noha kevés köze van az ügyhöz, szintén a függetlenségi párt lecsendesítői közé csapott fel. Tegnap még mosolyogva nézte az elsepréssel fejegető forradalmat.

— Mi közöm hozzá, mosolygott, aminthogy

akkor is mosolygott, amikor december 18-ika hősei lerombolták a barrikádokat.

— És mosolygott még ma reggel kilenc órákor is, kacagott még tíz órákor is, de végre is meg gondolta magát. Elvégre jobb komolynak lenni, így nem fáradnak el az arcizmok. És a kegyelmes ur arcáról letűntek a mosoly kedélyes ráncai.

Andrássy indokol.

— Biztatók rám, én majd indokolok, mondta és elindult a labirintusban. Amíg az alkotmánypárt folyosóján volt, a jó eszme még nem született meg, de tovább menve a fejére ütött *Duci* gróf:

— Nagyon buta! — mondta.

Hogy ki, az nem tartozik ide, de valószínű, hogy nem *Kossuth* Ferencre célzott. Nagyon valószínűnek tartják — koalíciós körökben.

— Nagyon buta — ismételte a fekete gróf és hip-hop ott termett a függetlenségi folyosón.

— Jó reggelt — üdvözik. — Hozott az Isten, kegyelmes uram. Mi járásban vagy?

— Meg akarom indokolni a kvóta felemelését.

Nagyszerű, kitűnő, a kegyelmes ur indokolni akar. Hamar csináljuk meg azt a bizonyos gyűrűt, amelynek középpontjában a kegyelmes ur indokolni fog. Halljuk a kiváló, elsőrendű indokolást, amely mint legújabb közjogi vívmány, hivatva van a nemzet jogait megvédelmezni. Halljuk kegyelmes uram, halljuk!

— A dolog nagyon egyszerű — kezdi *Andrássy* Gyula gróf. — Hogy milyen egyszerű, azt még *Kossuth* se tudja. Ha tudná, hát nem izzadna. A dolog, ismétlem, nagyon egyszerű. A kvótát ugyebár felemeltük?

— Még nem, még nem!

— Hát ha nem emeltük még fel, hát felemeljük.

— Pardon!, — mondja *Nagy György*.

— Semmi pardon. Pardon nélkül emeljük fel. De tudjátok miért? A dolog nagyon egyszerű. Eddig ugye bár az osztrákok voltak az urak?

— Na és ezentul nem lesznek?

— Nem. Mert miben állott az ő uri voltuk? Abban, hogy elhíresztelték a külföld előtt, hogy Magyarország összes terhelt ők viselik. Emlett panaszkodtak, folyton-folyvást, évtizedek óta. Már most az a kérdés, hogy akarjuk-e, hogy mi legyünk az urak, vagy sem?

— Akarjuk, akarjuk!

— Nos ha akarjuk, akkor egyszerűen fel kell emelni a kvótát. Akkor nem panaszkozhatnak, illetve nem dicsekedhetnek majd az osztrákok, hogy ők az urak.

Ugy van! — hangzik a gunyos szó... Fel kell emelni. Mert, eadtát, legyünk mi az urak.

És *Duci* gróf ajkán ismét kiszélesedik a mosoly:

— Ez a titka a kvótaemelésnek és aki nek nem tetszik, az ne legyen ur.

Ezzel visszafordul az alkotmánypárt folyosójába és egyik rejtett zugban jól kikacagja magát:

— Na ezt pompásan megmagyaráztam. Ezt nem csinálja utánam *Kossuth*.

Dehogy nem, kegyelmes uram. *Kossuth* is megcsinálja, csak hogy éppen ellenkező indokolással. Ő azt mondja:

— Ha már koldusok vagyunk, legyünk egészen azok.

Elvégre ebben kevés a különbség. Meg aztán össze is lehet egyeztetni az ellentétes álláspontokat, ilyenformán:

— Ha már koldusok vagyunk, miért ne legyünk urak?

Trónörökös és őrnagy.

Inzultus az utcán.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 17.

Szerbia ifju trónörököse, ki már néhány-szer foglalkoztatta botrányos viselkedésével a közvéleményt, megint beszéltet magáról. Természetesen ismét botrányról van szó, melynek szereplői György trónörökös és Dunyics őrnagy, a testőrség parancsnoka. A legújabb botrányról következő részletes tudósításunk szól:

Ma délután hat órakor udvari ebéd volt a konakban, melyen Dunyics őrnagy, a testőrség parancsnoka is résztvett. Ebéd után a király cerclet tartott és hosszasan elbeszélgetett az őrnaggyal, aki bizalmas embere. A király az őrnagy előtt szóvátette a trónörökös viselkedését és rosszaságát fejezte ki György trónörökös eljárása fölött. A trónörökös ugyanis nagyon durván bánt az őrnaggyal és már szóval többször inzultálta. A király kérte az őrnagyot, hogy ne vegye nagyon szívére a durvaságokat. Dunyics azt felelte, hogy ő békeszerető ember, ragaszkodik a királyi családhoz és a trónörökös eljárását csak ifju korának tudja be.

A király ezután kegyesen elbucszott Dunyicsól, ki kocsiába ült és lakására hajtatott. Az őrnagy gondolatokba merülve ült kocsiján és nem vette észre azt az udvari kocsit, mely feléje közeledett és mellette elhaladt. Az udvari kocsin György trónörökös ült, aki észrevette az őrnagyot. Azonnal megállította kocsiját és megálljt kiáltott az őrnagy kocsijának is. A kiáltásra Dunyics is kiugrott kocsijából és tisztelteljesen üdvözölte a trónörökösöt. György herceg a következő pillanatban ott termett az őrnagy mellett és rákiáltott:

— Miért nem szalutált? Hát nem látja a trónörökösöt? Talán elvesztette a szemé világát? Mi?

Az őrnagy mentegetődzve válaszolt.

— Bocsanat fenség, de valóban annyira elmerültem gondolatomban, hogy nem vettem észre. És sőtét is van, már egészen beakordyodott.

— Hazugság! — kiáltott György herceg — nem akartál nekem szalutálni. Gazember vagy és gyűlölsz engem. Beszűgő vagy a királynak és rám árulkozol. De meglakolsz érte.

— De fenség — felelt nyugodtan az őrnagy — ez valóban pusztán képződés.

A trónörökös ekkor teljesen megfélemedezett magáról.

— Kuss! Ne ugass, kutya! — kiáltotta torkaszakadtából, majd öklével az őrnagy felé sujtott, aki kikerülte az első csapást. György herceg erre neki ugrott az őrnagynak, torkon ragadta, majd öklével mellbevágta és eltaszította.

Ezután, mint aki jól végezte dolgát, a trónörökös sietve kocsijába ült és elhajtatott. Amire körülötte főleg az időközben összehyűlt tömeg fenyegető magatartása kényszerítette.

Az őrnagy is felült kocsijába és visszahajtatott a konakba, hol azonnal kihallgatásra jelentkezett a királynéi és jelentést tett az inzultusról. A király felháborodással hallotta az esetet és megígérte Dunyicsnak, hogy megfelelő elégtételt szolgáltat.

Ez és Belgrádban óriási felháborodással tárgyalják az esetet, mely valóságos forrongást keltett. Este nyolc óra után nagy réptömeg tüntetett a konak előtt a trónörökös ellen. A tömeget katonaság verte szét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Carmen, opera. Fodor Aranka vendégfőléptével. (Bérlet C.)
Szombat: A szogun, operetta. (Bérlet A.)
Vasárnap: Délután: Koldusdiák, operetta. Este: A drótoatót, operetta. (Bérlet B.)

* Fodor Aranka vendéjátéka. A magyar királyi Operaház kitűnő művésznője, Fodor Aranka ma első ízben lépett fel Aradon mint állandó vendég. A Troubadour Azucenáját énekelte olyan milióban, mely könnyen ébresztette Fodor Arankában azt a hiedelmet, hogy megszokott otthonában, a magyar királyi Operában énekel. A mai előadás ugyanis minden tekintetben művészi magaslaton állt. A vendégművésznő mellett a társulat kiváló operaezői produkáltak olyan előadást, mely a legnagyobb elismerést érdemelheti ki a legszigorubb kritika részéről is. Fodor Aranka bámulatos alt hangját első vendég szereplése alkalmával a tavasszal már kellőképp méltányoljuk. Hangja egyszerűen tüneményes, mélységében a bariton-nal határos, a magasabb regiszterekben ideá is csengésű szoprán hang. Énekművészetete kifogástalan és hogy abszolút sikeréről számolhatunk be, ehhez sokban hozzájárul kiváló színjátszó képessége. Azucéna drámai momentumokban gazdag szerepét gondos, kidolgozott alakításban mutatta be. A közönség föltétlen hódolattal adózt Fodor Aranka művészi képességének. Szendrői Mihály ezzel az akvizi-cióval sikeresen oldotta meg az alt énekesnő kérdését Fodor Aranka kiváló művészetével nagyban hozzá fog járulni az opera előadások sikeréhez és az ő közreműködésével az opera repertoárt állandóan színvonalon lehet tartani. A mai kiváló előadás nagy sikert hozott Wlassák Vilmának, aki Eleonora szerepében ismét szaporította sikereinek számát. Gyönyörűen énekelte, a közönség nem is fukarkodott elismerésének kifejezést adni. Ferrarit egész estén át ünnepezték, a stretta után pedig hatszor szóltották a függöny elé. Ladislav Luna gróf szerepében nagyon szépen énekelte, nyílt színen is megtapsolták. H G.

* Kócián művészetete. Egyik elismert helybeli zenei szak tekintély tollából vesszük a következő sorokat, melyek az e hó 20-án hangversenyző nagy hegedős művészetét méltatják: Ennek a nagy hegedűművésznek — ugymond — nemcsak a technikája csodálatos és ugyszólván felülmulhatatlan; technikája, mely széles vonakezelésében, a hangok csodás, édes lágyágában és nemkevésbé a variációk szűzletes beszorkányágában nyilvánul; de mindez knél bámulatraméitobb és becsesebb játéknak mélysége a kifejezés pazar gazdagsága, az interpretáció szuggesztív, színes volta, mellyel a közönséget szinte megbűvöli a mintegy az álmok országába ringatja hallgatóit. Játéka pillanatra sem gyöngül és sohasem esik bele az egyszerű virtuóz szárazságába; előadásában mindig van szív és lélek. Kócián nem hive a pedáns frazeológiának; ő mestere a hangszerek és korlátlan ura az interpretációnak és a technikának; csodálatraméitó könynyedsége, mely különösen a gyorsabb tempóban jut érvényre, teszi lehetővé, hogy zsenialitása ily szabadon, ily fesztelen módon érvényesüljön, hogy mintegy összeidőlekezék a zeneszerző lángeszével a reprodukáló művész congenialitása. És a mi a legkülönösebb, ebben a művészetben nincs semmi pöz, semmi szerelenség. Megtartja mindig a kellő mértékét, aminek látható bizonyítéka az a nyugodtság, az a csodás biztonság, amelylyel a jelenkor hegedűművészeinek ezen legnagyobbika mindvégig a pódiumon mozog.

* Telmányi Emil Aradnak egy kiváló művészi hívatottsággal megáldott fia, Telmányi Emil, Hubay

mester egyik legkedvesebb és legtehetségesebb tanítványa fog bemutatkozni f. év november 17 én az aradi közönség előtt. Már több ízben volt alkalmunk őt hallani és szinte becézó érdeklődéssel kísértük mindig az ő Istentől eredő talentumát s rohamos emelkedését a művészi zenith felé. Erről a komoly művészi nívóról kíván ez alkalommal bemutatkozni szülővárosa előtt. A bemutatkozást a közönség osztatlan érdeklődése kíséri. A hangverseny az aradi Fehér Kereszt szálloda nagytermében fog megtartatni és előjegyzések már szépen folynak ifj. Klein Mór könyvkereskedésében

A király.

Ismét visszaesés.

Ujabb aggodalmak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 17.

Oszinte örömmel értesült az egész ország azokról a hírekről, melyek a király állapotának javulásáról hoztak tudósítást. A mai nap folyamán is állandó javulásról számoltak be a Bécsből jövő táviratok, de egy késő éjjel érkezett távirat ismét aggasztó visszaesésről ad hírt.

Távirataink:

Bécs, október 17. A császari királyi távirati iroda ő felsége állapotáról a következőket jelenti: A katarrus változatlan. A tegnapi nap folyamán ismét láz lépett fel. Tegnap délután óta azonban ő felsége ismét nincs láza. Az éjszaka valamivel nyugalmasabb volt, ezért a felség szubjektív érzése jelenleg jobb.

Bécs, október 17. Schönbrunnból jelentik: A király az éjszakát jól töltötte. Ma reggel a király állapota lényegesen jobb volt. A láz, mely tegnap este jelentkezett, az éj folyamán visszafejlődött. A királynak ma reggel nem volt láza és hangulata is jobb volt.

Schönbrunnból táviratozzák: Ő felsége a délelőtt folyamán több udvari személyiséget fogadott, akik különböző aktákat mutattak be ő felségének, amelyeket a király aláírt. Dejeuner után ő felsége lepihent, később pedig Montenuovo főudvarmestert fogadta. Az a terv, hogy ő felsége megszokott, szinte nélkülözhetetlenné vált sétájának pótlására, az e célra tizenhat fokra melegített folyosót használják fel, a rossz időjárás miatt egyelőre dugába dől.

Későbbi távirat jelenti: Ő felsége állapotában ma örvendetes javulás állott be. Mai napja teljesen lázmentes volt. A királyt a betegség nagyon kifárasztotta, de azért nem akarta abbahagyni a munkát. Amikor orvosai pihenésre akarták bírni, indignálódva mondta:

— Csak nem hiszik, hogy egy vén katonát egy kis nátha tétlenségre készítet?

Ma őfelsége étvágya is jobb volt, mint tegnap. A rekedtség elmúlt, de ma sokkal többet köhögött mint tegnap. Este fél nyolckor ágyba feküdt és nyolc órakor elaludt.

Késő éjjeli távirat jelenti: A király az egész éjjelt nyugtalanul töltötte. Nyolc órakor lefeküdt, azonnal elaludt, de azóta többször felriadt álmából, melyet erős köhögés zavart. A láz emelkedett.

HIREK.

Podmaniczky Frigyes haldoklik. *Budapesti* tudósítónk táviratozza: *Podmaniczky* Frigyes báró egészségi állapota a legnagyobb aggodalomra ad okot és minden percben várható, hogy az agg főúr lehunyja örökre szemeit. *Müller* Kálmán dr. tanár tüdőgyulladást állapított meg, még pedig oly mértékben, hogy az feltétlenül életveszélyes. A báró most még eszméletén van, szív működése a rendestől alig eltérő, de hozzátartozói tartanak tőle, hogy a közeli órákban beáll a halál. A beteg dohány-utcai lakása előtt az utcát vastag szalmaréteggel hintették be és egy rendőrt állítottak oda, hogy felügyeljen arra, hogy az arramenő kocsik ne okozzanak nagy zajt. *Podmaniczky* Gyula báró, a beteg unokaöccse állandóan mellette tartózkodik.

A betegsegélyző pénztár titkára. Ma dől el annak a pályázatnak a sorsa, amelyet az aradi kerületi betegsegélyezési és munkásbiztosítási pénztár igazgató-elnöke, *Cukor* László, az ügyvezető titkári állásra hirdetett. Számos pályázó közül *Bakonyi Bak-Sándor* hírlapíróra, az *Aradi Közlöny* munkatársára esett a választás; *Cukor* László ma alá is írta a kinevezést. A betegsegélyző pénztár kiváló munkaerőt, nagy képzettségű, széles látókörű, páratlan agilitású és erélyű embert nyert az új titkárságban. Mi, akikkel *Bak Sándor* egy műhelyben dolgozott éveken keresztül, a magyar hírlapírás komoly veszteségének tekintjük távozását, amely csupán azért örvendetes előttünk, mert abban egy kollégánk másirányú karrierjének első és jól sikerült lépését látjuk. Az bizonyos, hogy *Cukor* László választása aligha eshetett volna érdemesebb emberre, amit különben a jövő bizonyára igazolni fog. Az új titkárt ma mulattatta *Cukor* László a kerületi pénztár tisztviselőinek, akik előtt *Bak Sándor* röviden vázolta működésének irányelveit s általános tetszés közt kérte támogatásukat abban a demokratikus irányú, szociálpolitikai jelentőségű munkában, amely a pénztárra a jövőben vár.

A trónörökös haragszik. *Bécsből* jelentik: A *Deutsches Volksblatt* ma berlini híradás nyomán *Ferenc Ferdinánd* trónörökösnek egy nyilatkozatát közli, amelyet állítólag *Andrássy* Gyula gróf előtt tett. A trónörökös állítólag nagyon kikelt Magyarországának Ausztriával és a dinasztíával szemben elfoglalt álláspontja miatt. Az érdekes hír még megerősítésre vár.

A Széchenyi-Vanderbilt nász Londonból táviratozzák: A mailboroughi herceg és New Yorkba utazott, hogy részt vegyen nővére, *Vanderbilt Gladys* esküvőjén *Széchenyi* László gróffal, mely valószínűleg decemberben fog megtörténni.

Az autobusz-Justh-affér. Az autobusznak keddi kalandjáról, *Justh* Gyula képviselőházi elnök balesetéről ma tett jelentést *Vácsán* gépész a városi gazdasági tanácsosnak. A jelentésben úgy mondja el a történetet, mint azt *Arpád* Gyula mérnök előadása alapján az *Aradi Közlöny* szerdai számában megírtuk. A jelentést megküldik az Assicurazioni Generalinak, mint amely a kártérítés fizetésére köteles, ha *Justh* Gyula beváltja fenyegetését és megindítja a kártérítési pört.

Nemzetiségi politika a vármegyében. Az aradmegyei román képviselők kerületeiben élénk politikai élet nyüszög. Egyszerre hárman is tartanak beszámoló körutat. Legújabbán *Pop* C. István, a világosi kerület képviselője fogott a beszámoló-tournéé-be. Vasárnap, október hó 20-án délelőtt *Világoson*, a Casa Nationale előtti téren, délután pedig *Ternován* tart beszámolót. *Suciu* János dr. vasárnap Borosjenőn számolt be, — *Goldis* László, a radnai kerület követe pedig vasárnap három helyen is tart beszámolót: Mondorlakon, Csicséren és Szabadhelyen. A negyedik nemzetiségi képviselő, *Oncu* Miklós dr., gyöngélkedéséből fölépült s hír szert legközelebb szintén főkeresi a kerületét.

A hőmezővásárhelyi szinkőr bérlete. A hőmezővásárhelyi szinkőr bizottság javaslata alapján — a vásárhelyi városi tanács újabb egy évre ismét *Szendrey* Mihály aradi szinkőgazgatónak adta meg a szinkőri járszási engedélyt. A határozatot nem felebbezte meg senki, így az most már jogerőre emelkedett. A tisztifőügyész tegnap meg is kötötte *Szendrey*vel a szerződést.

A pankotai közöskonyha megnyitása. Mint már megírtuk a közöskonyha Pankotán e hó 16-án megnyitott. Óriási munkát és fáradságot kellett *Verner* Miklós dr. községi orvosnak kifejtetni, míg ennyire tudta fejleszteni az életképes eszmét. Eddig 50 család lépett be, de rövid idő kérdése, hogy a résztvevők száma szaporodjék. Többen azért idegenkednek a belépéstől, mert nem biznak a konyha életképességében. A kezdet azonban igen szép jövőt ígér. A konyha kitűnő szakácsot kapott s a tagok az életkének úgy minőségével, mint mennyiségével meg vannak elégedve.

Az árak olcsóknak mondhatók. Egy fél adag ára 40 korona. Egy egész adag 70 korona. A megalakulás egyelőre hat hónapos próba időre történt, de már most bizonyosra vehető, hogy a konyha véglegesen is meg fog alakulni.

Az aradi román püspökség birtoka. Az aradi görög keleti román szentszék ma délelőtt *Papp* I. János püspök elnöklésével ülést tartott, a melynek legfontosabb része az egyházmegye által megvett, ezerkétszáz hold kiterjedésű szerb-szentpéteri gróf *Szapáry*-birtok kezelése volt. A szentszék a birtok nagyobb részét bérbeadta, másrészt maga kezelte. A birtok jövedelme az egyházmegye különböző alapjait illeti, a melyek vagyonát az ingatlan vételébe fektették.

Katasztrófa az országúton. Az *acsucai* országúton ma borzalmas halállal halt meg egy tizenhatéves ifju. Az országúton egy gőzcsepülőgépet vontattak lovakkal, az egyik lovon *Braun* József ült, hogy a lovakat gyorsabb menésre nógassa. Hirtelen egy csoport lud repült át gágogva az országúton. A gágogástól a lovak megbokrosodtak, *Braun* leesett lováról és a csepülőgép alá került, mely a szó szoros értelmében összepréselte. Az esetről jelentést tettek az aradi kir. ügyészségnek, mely most megindítja a vizsgálatot, hogy terhel-e valakit felelősség a halálesetért.

Kirabolt pénztár. *Selmebányá*-ról írják: A m. kir. bányászati és erdészeti iskola ifjusági körének pénztárát ismeretlen egyén feltörte és a benne lévő 1400 koronát ellopta. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a lopást egy, a viszonyokkal teljesen ismerős egyén követte el. A főiskola ifjusága gyűjtés útján

akarja a hiányzó pénzt összeszedni, mert restelli, hogy találkozott közülük valaki, ki magáról annyira megfélekedett.

Tarnovszka grófnőt kiadják. Bécsből jelentik: Az osztrák törvényszék felebbezési tanácsa ma a vizsgálóbíró és az ügyész meghallgatása után elhatározta, hogy az olasz kormányra, illetve a velencei ügyészségnek megkeresésére *Tarnovszka* grófnőt és komornáját *kiadja*. A grófnő a határozat ellen felebbezést jelentett be.

Elhunyt egyetemi tanár. *Fölser* István udvari tanácsos nyug. műegyetemi tanár ma reggel 70 éves korában Budapesten elhunyt. *Fölser* közel fél századon keresztül működött a műegyetemen és tudományos érdekeit felsőbb helyen is elismerés érte.

Nagy tűz Pankotán. Pankotai tudósítónk írja: E hó 15-én délután nagy szél dühöngött, amikor a *Sulkovszky* herceg szanturi pusztája kigyuladt. A pankotai tűzoltóság teljes felszereléssel azonnal a helyszínre ment és az oltáshoz, illetve a mentéshez fogott. A legnagyobb istálló porig égett, s ezenkívül nagy mennyi égő kukoricaszár is a lángok martaléka lett. Az állatokban nem esett kár. Csak a késő éjszakai órákban sikerült a tüzet eloltani, amikor a szél egy kissé lecsendesedett.

Elítélt leánykereskedő. Budapesti tudósítónk jelenti: A hetedik kerületi kapitányság öt napi elzárásra és száz korona pénzbüntetésre ítélte *Singer* Adolfné, született *Weisz* Lina zongoramesternét, akit a keleti pályaudvaron tetten ért, amikor két leányt egy flumei nyilvános mulatóba akart szállítani.

Egy nagy szabócég zavarai. Budapesti tudósítónk táviratozza: A *Blum* és *Társas* Kosuth Lajos utcai fizetésképtelen egyenruha kereskedő cég ellen, egyik hitelezője egy 2619 koronás követelés alapján csődöt kért a budapesti kereskedelmi és váltó törvényszéknél.

Kezdd a vörössel! Két pesti távirótisztet valami hivatalos kiküldetésben leküldtek Erdélybe. A két jóbarát beült a kolozsvári személyvonatra, de már az ut első órájában borzasztóan unatkoztak és nagy örömmel fogadták mindketten egy Szolnokon beszállott uriember ajánlatát, hogy „jó volna talán alsózni!” Bemutatkoztak egymásnak és öt perc múlva vígan fojt egy nagy bórond hátán a kalabriasz. Az idegen urnak óriási volt a szerencséje, az egyik távirótisztnek ellenben borzasztó volt a peche. Nagyvárád táján már oly dühös volt, amikor egyik partit a másik után vesztette el, hogy egy kis trükkhöz folyamodott. Amikor az idegen ur volt egyszer a felvevő, a vesztes távirótiszt úgy tett, mintha izgatottságában vagy idegességében dobolna a bórond hátán, voltaképpen azonban távirójelekkel a barátja és partnere felé kopogtatta a kérelmet:

— *Kezdd a vörössel!*

Ebben a pillanatban az idegen felvevő letette kártyáit és nyugodtan szintén kopogtatni kezdett az ujjával. Még pedig korrektül kikopogtatta ezt az intést:

— *Ha vörössel kezdi, pofonütöm!*

... Tudniillik az is távirótiszt volt.

Földrengés. Tegnap délután 2 óra 20 perctől 4 óráig erős távoli földrengést jeleztek a Budapesti Egyetemi Földrengési Observatorium műszerei. A *Wiechert* inga legnagyobb kilengése 10 $\frac{1}{2}$ mm., a *Bosch*-ingáé 3 $\frac{1}{2}$ mm. volt.

Pusztító felhőszakadás. *Londonból* táviratozzák: Felhőszakadászerű esőzések Délskóciában nagy kárt tettek a földeken és a juhnyájokban. A pályatest alámosása következtében a vasúti forgalom helyenként szünetel. Néhány glasgovi közúti vasútvonal hat méternyire víz alatt áll.

Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

BRAUN MIKSA

A Magyar Szent Korona Országai Vasutas Szövetségének SZÁLLÍTÓJA Szolid szabott árak!

Férfi és gyermekruha áruháza

Külföld

ARAD, Szabadság-tér 20., Dr. Nádasdy-palota. Telefon szám 577.

mértékosztály.

Szolid szabott árak.

Lechner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

— A kvótát emelik! de nem emelik az Alföldi fehérkeresztes sóborszesz árát, az marad a régi; pedig indokolt volna a drágítása — óriási sikereivel.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest. áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 17.

Amerika 1 olcsóbb. Kínálat és vételkezdő korlátolt. Elkelt 10,000 méter-mázsa 10 fillérről olcsóbb áron. Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlát	5 órai sárlát
Buza 1908. áprilisa	12.42—12.43	12.37—12.38
Buza októberre	11.77—11.78	11.68—11.69
Zab októberre	7.78—7.79	7.64—7.65
Rozs októberre	10.70—10.71	10.65—10.66
Tengeri 1908 májusra	7.02 7.03	7.—7.01

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	634 —
Magyar hitelrészvény	744 25
Osztrák-magyar államvasúti részvény	657.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 17. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 127—128 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 128—130 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 120—132 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertéslelészám: Október hó 14. napján volt készlet 35,006 darab, október hó 15. napján felhajtott 817 darab, október hó 15. napján elszállított 681 darab, október hó 16. napjára maradt készletben 35,142 darab. A hizott sertésüzlet irányzata: Csöndes.

Nemzeti Színház.

C) bérlet. C) bérlet.

Pénteken, 1907. évi október hó 18-án:

FODOR OSZKÁRNÉ mint vendég:

Carmen.

Nagy opera 4 szakaszban. Szövegét írták: Meilhac és Halévy. Zenéjét: Bizet Georges.

SZEMÉLYEK:

Escamillo	Ladiszlai J.	Carmen	Fodorné.
Zuniga	Ujj Kálmán.	Micaela, pórno	Wlassák V.
Morales	Hunyadi J.	Fraskita	Zalai Margit.
Don José	Ferrari A.	Remenada	Faludi K.

Közdote este 7 óra fél órakor.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

W. S. „Imádottja“ a legnagyobb szerelem esetén is két f. betűvel íródik.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek. Sziveskedjenek a községükben található mindennemű állami hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen

Néhány napig

maradék

elárusítás!

közölni velünk. Sziveskedjenek ezenkívül a községi előjáróság névsorát, az ottani pénztézetek tisztikarát, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakezelo nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

IDEGENEK ARADON.

— Október 17. —

Fehér Kereszt-szálloda. Biró Imre hivatalnok Acsva. — Teleki Jenő igazgató és családja Ujvidék. — Vitaszek Endre és családja Nyitra. — Váradai Tivadar bir. végrehajtó Nagyvárád. — Nagy Pál mérnök Pécs. — Molnár Ivánné és leányai Szeged. — Rózsa Lajos jogász Budapest. — Fekete Sándor jogász Budapest. — Vámos Károlyné és leánya Debrecen. — Földes László és családja Ujvidék. — Reményi Imre kereskedő. — Taussig Zsigmond kereskedő Abrudbánya. — Varga János pénztárnok és neje. — Fischer Károly bérlő Debrecen. — Pintér Sándor mérnök Veszprém. — Sütő István magánzó és neje Szeged. — Gonda Ignác kereskedő Nagyszőlős. — Faragó József nagybérlő Baja. — Bruckner Imre kereskedő Dévaványa. — Barta Péter gazdálkodó N.-Zombor. — Dohány Béla gazdálkodó N. Kikinda. — Besenyői László Béla tiszthelyettes Temesvár. — Veisz Sandor hivatalnok és neje Budapest. — Weisz Béla utazó Budapest. — Spanger Jakab utazó Budapest. — Berger Károly utazó Budapest. — Barta Sándor utazó Budapest. — Diekstein Salamon utazó Budapest. — Mihály Péter utazó Budapest. — Róth Armin utazó Budapest. — Taussig Zsigmond utazó Bécs. — Krisszhaber Tivadar utazó Bécs. — Himler A. utazó Bécs. — Ulrich Alfréd utazó Düsseldorf. — Ringen Adolf utazó Gyulafehérvár. — Langfelder Jakab utazó Zsolna. — Goldstein Dezső utazó Ersekújvár.

Központi szálloda. Eszterházy Alajos gróf huszárhadnagy N.-Kikinda. — Schell Ernő báró főhadnagy és neje Debrecen. — Boros J. hadnagy N.-Kikinda. — Dickman F. tiszthelyettes N.-Kikinda. — Senovey Zoltán birtokos Szerb-Ittibe. — Gruber Gyula huszár főhadnagy N.-Kikinda. — Banlak András árvaszéki ülnök Beeskerek. — Demikó István igazgató Beeskerek. — Garay Mariska színésznő Almás-Alcsill. — Péterffy Aladár joghallgató Kolozsvár. — Brunovits Lajos magánzó Zimony. — Kronpach Alfréd birtokos Guraszáda. — Ostováth Kázmér magánzó Krakao. — Oszlav Péter bankhivatalnok Breslau. — Mayer Jakab szállodás Cernovitz. — Rafajlovits Milován díjnok Szabadka. — Srettas József utazó Budapest. — Gróf Dániel utazó Budapest. — Schlesinger Jakab utazó Brád. — Klein Antal utazó Bécs. — Kranthor Adolf utazó Bécs. — Hanák Miksa utazó Budapest. — Lampl Hugó utazó Budapest. — Szántó Dezső utazó Budapest. — Weisz Mór utazó Bécs. — Leideibacher Károly utazó Bécs. — Har Adolf utazó Bécs. — Herbig Albert utazó Frankfurt. — Eiger József utazó Bécs. — Pohl Vilmos utazó Budapest. — Heverdle Lajos utazó Budapest. — Reitter Gyula utazó Budapest. — Kohn Albert utazó Budapest. — Kovács Sándor utazó Budapest. — Edenger Zsiga utazó Budapest. — Löbl Henrik utazó Bécs.

Vass szálloda. Földessy Elemér birtokos Turkeve. — Palóczy Pál birtokos Turkeve. — Schönhauser Jenő utazó Prága. Wirtel Márton utazó Budapest. — Horosnyák Imre iparos Szemlak. — Herman Jenő kereskedő Szt.-György. — Weisz Arthur kereskedő Budapest. — Horváth Pál újságíró Budapest. — Szekula József utazó Budapest. — Schwartz-

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

wald Imre utazó Budapest. — Horgosy Viktor birtokos Horgas. — Szendrey János birtokos Szt.-Tamás. — Horn Ede utazó Budapest. — Krisztián M. utazó Temesvár. — Hevessy Béla utazó Budapest. — Weisz Jenő utazó Budapest. — Kohn Béla utazó Budapest. — Dengelegi János magánzó Albert Irsa.

NYILTTER.*

Kócián 2-ik

hangversenye.

Az óriási siker, a melyet KÓCIÁN a vasárnapi hangversenyen aratott, — a frenetikus tetszésnyilvánítások, a melyekkel a művészt elhalmozták, — arra indította a hangverseny rendezőségét, hogy a hangversenyt

e hó 20-án vasárnap d. u. 6 órakor
ugyancsak

a Fehér Kereszt nagytermében

új műsorral megismételje.

Az új műsor a következő:

- I. Paganini Concert D. dur *Kócián.*
- II. a) Chopin: Nocturne F. Moll
- b) Tschairowski: Danse des Mirlitons
- c) Grünfeld: Gavotte Caprice *Veselsky.*
- II. Bach: Ciaconna *Kócián.*
- I. a) Kócián: Intermezzo pittoresque 18-ik mű 2 sz.
- b) Ries: Adagio 34 ik mű
- c) Wieniawski 2 ik Polonaise 22 ik mű *Kócián.*
- I. a) László A. Serenade Gabrielle
- b) Friml: Valse de Concert *Veselsky.*
- II. a) Wagner Wilhelmj Albumblatt
- b) Sefcik Holka modrooká *Kócián.*

Jegyek 6, 4 és 2, pódium melletti páholyszékek 10 koronájával, diákjegy 1 kor. 20 fillérjével KERPEL IZSO könyvkereskedésében vagy hangverseny előtt a pénztárnál válthatók.



Tüdőbetegségek, hurutok, számar-
köhögés, skrofulozis, Influenza

ellen számtalan tanár és orvos által saponra ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatásokat is kínálnak, kérjen mindegyik
„Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az érvényes és a betűt, megcsinál a köhögés, végzők, éjjeli izm.

„Roche“

Erősíti az erőt, megcsinál a gyengeséget, — Az érvényes 4—6 koron.



Meghalok én nemsokára...

A „Modern népdalok“ ciklusból.

Meghalok én nemsokára
Piros pünkösdi hajnalára...
Körülbelül két órára.

Igy daloltam hetek óta
A fejemet bunak adtam
S becsületes gondossággal
A fejfámat faragtattam.

Egyszer aztán egyik estén
Mócsi zsidó így nyekgett:
„Komendálok szomszéd egyet“...

Ma jött éppen Kecskemétről
Fehér kereszt sósorszeszem*
Három flaskót ha elhasznál
Meggyógyul kend — itt a kezem!

Áldja meg az Isten Mócsit
Áldás szálljon a házára!
Fene hal meg — lagzit csapok
Piros pünkösdi hajnalára
Körülbelül két órára

Ripp.

Az Alföldi fehér kereszt sósor-
szesz egyedüli gyártója az

Első Alföldi Cognacgyár
Részv.-Társ. Kecskeméten

Ő császári és királyi fensége József
főherceg kamarai szállítója.

Óriási próbaüveg
csak 40 fillér.

Kapható:

G. Földes Kelemen
gyógyszertárban
Aradon.



Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arc-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

241

ARADON.

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, — szagtalanít.

Ara egy doboznak 70 fillér.

313

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használata által. — ára egy üvegnek 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummi különlegesség, a képzelhető legjobb óv-
szer. 6 db egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Poloskák kiirtására legjobb szer a **Phenolsav.**

Ára egy üvegnek 70 fill.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Arpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETESEK.

Téli szarvona,

perzselt, száraz, zsír és sózott hár kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 2249

Erdélyi nemesfajú

almát és körtét 5 kgr.-os postakosaranként bérmentve 4 kor. utánvétellel szállít Paoletto L., Beszterce. 2333

Üzlet kiadó!

Salac-utca 3. szám alatt egy üzlet nagy portállal november hó 1-től kiadó. 2373

Egy jó forgalmu

fűszerüzlet más vállalat miatt sürgősen eladó! Deák Ferenc utca 2. szám. 2401

Gazdasszonynak ajánljok

középkori gyermektelen magányos özvegy nő, ki a gazdaságnak minden teendőiben jártassággal bír, helyben vagy vidékre. Bővebb tudósítást e lap kiadóhivatalában. 2456

Kerestetik

egy nevelőnő, aki a francia és német nyelvben jártas, azonnali belépésre. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2467

Őszi salson 1907.

most jelent meg eredeti francia blous album színes divatképekkel ára K. 1.50 kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésében Arad, Telefon 517. 361

Egy fiatal,

ügyes borbély segéd azonnali belépésre felvétetik. Negele János, fodrász, Gurahonc. 2476

Kiváló finom

csemege és rózsa (Bakator) szőlő kapható nagyobb és kisebb mennyiségben Kohn H. és Fia cégnél, Ménesen. 2478

Azonnali belépésre keresek

fiatal ügyes kereskedősegédet, ki már vidéken volt, vegyeskereskedésembe. Fizetése 36 korona és teljes ellátás Grün M. Petris, Arad-negy. 2477

2 szoba, konyha,

vízvezetékekkel, veranda, előszoba, kert, magányos udvar november 1-sejére kiadó Lipót-utca 10/a. Bővebbet özv. Gömör Józsefné szőlőbirtokosnál, Kovaszinc. 2480

Borona és György-utca sarkán

levő üzlet és korcsmahelyiség november 1-ére kiadó. A ház esetleg eladó. Bővebbet Bing Ede cégnél, József főherceg-ut 5. 2479

Halottak napjára!

Özv. Imre Mihályné és Társa
élő- és művirág kereskedése

Arad, Forray-utca 5. sz.
(a Dréher sörforrástól szembe)

Ajánlja a közeli halottak napjára rendkívül nagy választékú

élő és művirág koszorúit.

Továbbá azonnal készít menyasszonyi és alkalmi csokrokat a legszébb kivitelben és a legjutányosabb árak mellett. 2484

A nagyérdemű közönség b-cses partfogását kérve, maradtunk tisztelőtel

Özv. Imre Mihályné és Társa.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Vann szereztem a n. e. szövegeket értesítéssel, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtetteket pontosan és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelőtel

VAJDA BENŐ

572 fogorvos

Veszek könyvket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel István** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 856

Angyal-utca 27. sz. alatti

szatács-üzlet november 1-től kiadó. Bővebbet Angyal-utca 20/a.

Janiga A. és Társa

egyenruha és uri szabó

Arad, Andrassy-tér 8. szám,
a Minorita-palotával szemben.

Készít mindennemű

egyenruhát és uri öltönyt

legújabb divat szerint. 2470

Jutányos árak!

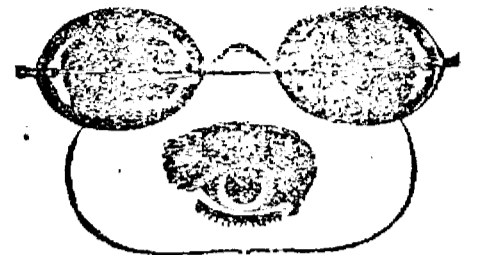
5131—1907. tkvi sz.

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látsszerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán



Blad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron Raktáron tart mindennemű színházi látsszeréket a legkülönbözőbb kiállításban legfinomabb lörcsöket, orrcsipeket és szemüvegeket, amely ezüst, nikel és tekeüvegek és a legújabb látsszerékekkel

Nagy raktár sűrű-égi fokmérőkben, bor, must és szesz mérő, továbbá mindenféle mérő, mindennemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készítenek.

Hirdetmény.

S i tya község telekkönyvei a közös legelő egyrésztének egyénekenkénti felosztása következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletnek lépett á alakítását és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. örvényekkel a tényleges birtokos tulajdonjogok bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. c. ben szabályozott eljárás, a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével fogantossítottik.

E célból az átalakítási előmunkákat hitesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1907. évi november hó 18. n d e. 9 órakor fog kezdődni.

Ezen fogva felhívat ak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adák elő, — mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredő kifogásokat jó-hiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, a kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határon pon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

3. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. XXIX. t. c. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t. c. 5., 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el, és a tulajdonjog bekebelezésére e-gedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; — és

4. azok, kiknek javára tényeg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.

Kisjenőn, 1907. évi október hó 5. n.

Tabajdy,

kir. ítélőtáblai bíró.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

== SZÉNSAV-MŰVEK ==

ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes-vegyileg tisztább folyékony

Szénsavat

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szódavízgyártáshoz, von fégő-ök-ek és egyéb ipari celokra.

Össze nem tévesztendő mesterségesen előállított, kevesbé kiadós szénsavval

Megbízható, szigorúan leltizmeretes kiszolgálás!

Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/2 és 1/4 literes üvegekben. 3907

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz.

Felvilágosítással készségesen szolgál

Muschong-Buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgőnyezim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. ss.